

Til prøve i 2019

GRUS

Grunnleggende soldatferdigheter
Heimevernet



Innholdsfortegnelse

FORORD	2
Innledning	3
RESPEKT – ANSVAR - MOT	3
DEL 1: Enkeltmannsferdigheter	4
Fremrykningsmåter og valg av fremrykningsvei	4
Skjul og Dekning	6
Ildstilling	8
Observasjonsteknikk	11
Avstandsbedømmelse	12
Målangivelse	13
Meldingstjeneste	16
Personlig våpen og skyting	17
6 stødige grepsfaktorer	18
Sanitet Enkeltmann - MARCH – First Responder	22
Vaktpost- Opptreden	24
DEL 2 LAGET – Stridsdriller	25
Lagets formasjoner	25
Oversikt over stridsdrillene	29
Stridsdrill 1: Hurtig stillingsbesettelse	30
Stridsdrill 2: Ild og bevegelse	33
Stridsdrill 3: Innbrudd og strid i stillingens indre	36
Stridsdrill 5: Stridskontakt	39
Stridsdrill 2, 3 og 5 i sammenheng	43
Stridsdrill ALFA: Klar til strid (KTS)	44
Stridsdrill CHARLIE: Forberedt stillingsbesettelse	45
Stridsdrill DELTA: Reorganisering (GLEMT)	47
DEL 3 LAGFØRER	48
Rutetilvisning	48
Lagførerens lende vurdering KOD	49
Skissetegning	50
Lagførers minimumsordre - IRFMI	51
Ildåpningsbestemmelser	53
Ildledelse	54
Samband	57
Etableringshjul ved sikring av egen base eller objekt	60
Geværlagets stridsberedskap	60
Vaktpostinstruks: SOLOAPEFE	61
Målkort til vaktpost	62
Innskyting av våpenet	63
Siktejustering HK-416	65
Forlegging av siktepunkt HK-416	65
Avstand siktet er innskutt til	65
Avstand til målet (m)	65
Grunnleggende treffbilde analyse HK-416 med aimpoint	66
Strid i bebygd område (SIBO)	68
Stridsdrill 4a: Pardrill	68
Stridsdrill 4b: Innbrudd i bygning - lav entring	72
Teknikk for rydding av korridor	73
Teknikk for rydding av trapp	74
Målangivelse i bebygde områder	77

FORORD

Hensikten med Grunnleggende stridsteknikk (GRUS) for Heimevernet, er å gi svar på hva du og laget ditt må trene på for å vinne striden og overleve på slagmarken.

Riktig trening skal gjøre oss stridsklare til militære oppgaver.
Enkeltmannsferdigheter er en bærende forutsetning for å bygge stridsklare enheter.

GRUS er en samling av de viktigste enkeltmannsferdigheter (Del 1) og stridsdriller (Del 2).
Del 3 viser først og fremst hva du som lagfører må kunne, men som alle i laget må kjenne til for å kunne fungere som soldat, og for å være forberedt på å ta over hvis lagfører faller fra.

Denne utgaven av GRUS er til prøve i 2019 og retningsgivende for all grunnleggende trening i Heimevernet. I 2019 vil jeg gi ut Heimevernets treningsprogram som skal beskrive ambisjonsnivå og gi føringer for videreutdanningen av enkeltmann, lag og tropp.

Ove M Ranum
Skolesjef

Dine ferdigheter kan være avgjørende for oppdraget og ditt eller dine medsoldaters liv.

Innledning

Heftet inneholder grunnleggende ferdigheter og stridsdriller som soldaten og lagføreren trenger for at laget skal virke. De må kunne utnytte skjul og dekning for å velge ildstillinger som gir beskyttelse mot fienden sine våpen.

Soldaten må kunne behandle våpenet sitt riktig og effektivt.

Lagførerne har en viktig rolle i troppen og må kunne motta et oppdrag og gjennomføre det med laget sitt.

Befal skal utdanne og lede soldater med evne og vilje til å vinne striden. De må forme sine mannskaper til fysisk hardføre og mentalt robuste soldater.

Alle beslutninger i strid innebærer risiko. Et befall må forvente å miste soldater men uten å tape troen på seg selv.

Lagføreren må ved sin væremåte gi laget trygghet og vinnetro.

Suksess måles i evne til å løse oppdrag. Et befall må ha taktisk kløkt og forståelse for hvordan striden skal føres. Det er ikke mulig å forsvare seg til seier. Enhver mulighet for offensiv opptreden må utnyttes.

Befal må tenke helhetlig og forstå hensikten med sine oppdrag. Han må formidle ordrer på en klar og overbevisende måte til sine soldater.

Militære ferdigheter gir soldater reaksjonsmønstre som kan redde liv i farlige situasjoner. Dette forutsetter igjen at vi gjør ting riktig og skikkelig når vi trener.

RESPEKT – ANSVAR - MOT

Respekt er ingen rettighet, men en moralsk plikt som skal komme til uttrykk i holdninger og handlinger.

Grunnlaget for respekt er selvrespekt. Selvrespekt gir styrke til å stå oppreist i vanskelige situasjoner.

Selvrespekten styrkes gjennom å streve etter å gjøre det riktige når man gjør sitt beste. I krevende situasjoner hvor vi lever tett på hverandre, vil respekten for andre bli satt på prøve. Den grunnleggende målestokken i alle situasjoner er å behandle andre slik man forventer å bli behandlet selv.

Respekt skal også komme til uttrykk i vårt møte med andre, slik som sivilbefolkning, parter og motstandere i militære operasjoner. Når en beslutning er tatt og et oppdrag er gitt, forholder vi oss lojalt til beslutningen og utfører oppdraget etter beste evne. Respekten for beslutninger og oppdrag sikres også ved at overordnede aktivt lytter til råd og innspill som kommer fra underordnede.

Ansvar innebærer å ta ansvar for seg selv, for hverandre og for helheten i Forsvarets virksomhet.

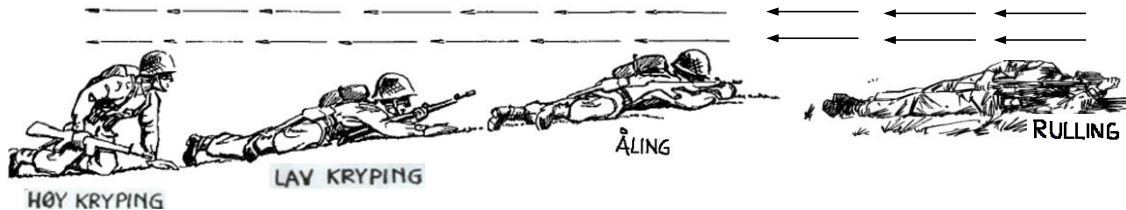
Ansvar uttrykkes gjennom vilje til initiativ, handlekraft og standhaftighet. Dette forutsetter en indre disiplin hos den enkelte. Selvdisciplin er av avgjørende betydning for et ansvarlig handlingsmønster i vanskelige situasjoner. Som militært personell skal vi støtte og hjelpe hverandre, og i ytterste tilfelle gi vårt liv for hverandre. Dette er et bærende element i den kollektive disiplinen og lojaliteten som er nødvendig for å fastholde og styrke samholdet i en militær organisasjon, spesielt i vanskelige situasjoner. Tillit, omsorg, lojalitet og disiplin skaper avdelingsånd. Gjennom dette utvikles en felles ansvarsbevissthet både for hverandre og for det oppdraget som skal løses i fellesskap. Vi svikter ikke hverandre eller oppdraget.

Militære operasjoner er uløselig forbundet med fare for eget og andres liv. Å sette hensynet til eget liv og egen velferd til side for å gjennomføre oppdraget, krever derfor både fysisk og moralsk mot. Mot er den moralske og fysiske styrken til å handle riktig og relevant både i den daglige tjenesten og i strid. Mot er også evnen til å motstå press fra følelser som frykt og hat, og å våge å si i fra dersom en handling strider mot det som er rett, også når vi stilles overfor krevende valg.

Mot forutsetter dømmekraft. Mot uten dømmekraft fører enten til dumdristighet eller overmot. Dømmekraft er sammensatt av samvittighet, selvinnsikt og ydmykhet. Vi må være moralsk reflekterte og forstå konsekvensen av våre handlinger for å kunne leve med oss selv. Dette krever at vi kjenner egen kapasitet og egne begrensninger. Mot kommer til uttrykk i handlekraft, initiativ, styrke og beslutsomhet til å kjempe, til ikke å svikte og til ikke å gi opp. Vi må se muligheter, utvise selvstendighet og samtidig samarbeide for å finne gode løsninger. Gjennom trening utvikles både faglig dyktighet og fysisk og psykisk styrke til å tåle påkjenninger.

DEL 1: Enkeltmannsferdigheter

Fremrykningsmåter og valg av fremrykningsvei¹

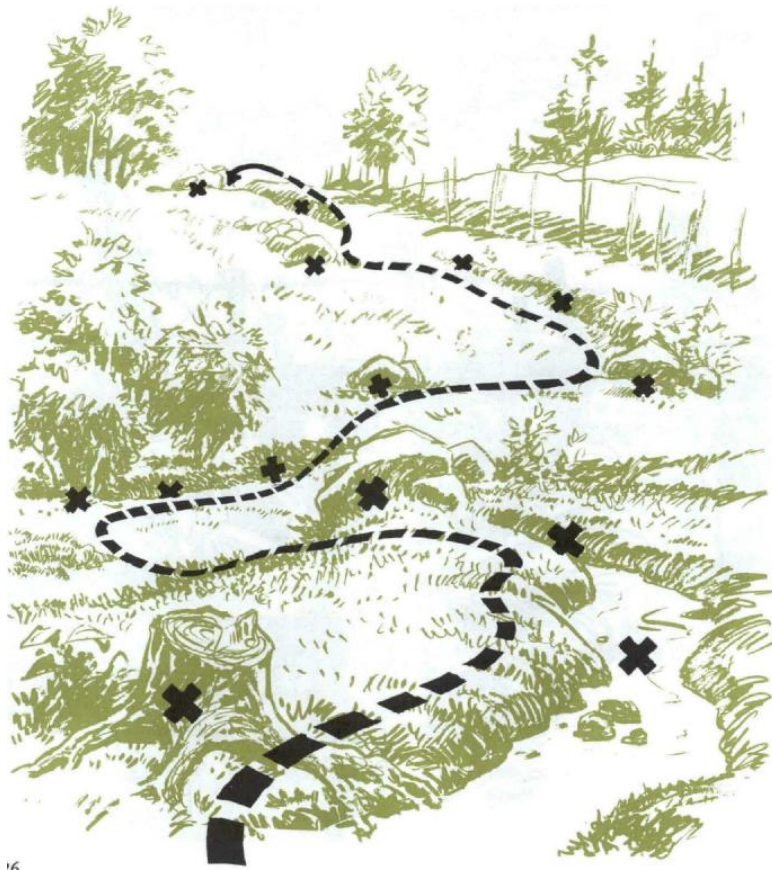


Fiendens muligheter for observasjon og ild er avgjørende for valg av fremrykningsmåte.

VALG AV FREMRYKNINGSVEI må du tenke nøye igjennom så sant du har tid.

Velg sikreste vei, selv om den er lengre. **Ha alltid klart for deg hvor du har nærmeste dekning.**

I mørke må du velge de samme fremrykningsveier og måter som i lyse, men unngå å komme i **silhuett** mot himmelen eller annen lys bakgrunn. Gå forsiktig i skog og kratt så du ikke lager **støy**.



¹ Soldaten i felt s. 23 og 26

Fremsprang; fra dekning til dekning i åpent lende²

Der lendet ikke gir tilstrekkelig dekning eller når tiden ikke tillater bruk av andre fremrykningsmåter, må forflytningen skje ved sprangvis fremrykning fra dekning til dekning.

Fremspranget omfatter tre momenter:

- Oppsprang
- Forflytning i springmarsj
- Nedsprang



Oppsprang	Forflytning	Nedsprang
<p>Du stanser ilden, sikrer våpenet og tar dekkstilling. Deretter klargjør alt av utstyr og inntar startstilling. Dersom du har få patroner igjen i magasinet, må du skifte magasin. Husk også å se deg ut neste dekning før forflytning Hold våpenet med sterk hånd og kolben under overarmen</p> <p>Før oppsprang krype, åle eller rulle seg bort fra det punkt der ildstillingen var.</p>	<p>Foregår i raskt tempo, men ikke mer enn 10-20 skritt eller høyst 3 sekunder. Løp alt du orker. Soldaten må om nødvendig ta de enkelte sprang på skrå eller til siden, hvor det gjelder å nå en dekning eller komme vekk fra ild rettet mot et enkelt punkt.</p>	<p>Utføres med geværet i sterk hånd med grep om pistolgrepet, og slik at munningen ikke berører bakken.</p> <p>Etter nedspranget krype, åle eller rulle seg bort fra det punkt du gikk ned</p>



² UD 5-21-2 Retningslinjer for våpentjeneste automatgevær 5,56 mm x 45 HK 416 N og HK 416 K. Hefte 2, skyteutdanning s 150.

Skjul og Dekning³

Skjul⁴

Skjul er beskyttelse mot fiendtlig observasjon fra bakken og luften.

I strid må du regne med at du er under fiendtlig observasjon. Selv om du ikke ser fienden, kan han se deg - også i mørke. Han kan også benytte droner og ha tilgang på satellittovervåking.

Former og farger som skiller seg ut i terrenget er lettere å oppdage. Observer derfor gjennom eller ved siden av dekning, ikke over.

Enkeltstående trær og andre iøynefallende *lendegjenstander* virker som blikkfang og må derfor unngås. I **silhuett** er du alltid lett å oppdage, selv på store avstander. Hold deg derfor under horisonten. Husk også at horisonten ikke alltid er på toppen av en høyde.

Farger som bryter sterkt med omgivelsene, virker iøynefallende og er lette å oppdage.

Skygge gir godt skjul hvis også bakgrunnen ligger i skygge. I skillet mellom *to forskjellig belyste felter* kan du også danne silhuett. Utnytt derfor skyggen, og trekk deg helt inn i den, f.eks. inn i skogen fra skogkanten.



Skinn f.eks. i en våt regnkappe, slitt våpendel, umaskert hjelm eller kikkertlinse kan røpe deg selv i mørke og om du ikke står i silhuett. I vann og elver kan du bli gjenspeilet hvis du beveger deg langs kanten. Gå derfor lenger inn på land.

Bevegelser kan røpe deg, selv om de er små. En liten berøring av kvist eller gren kan være nok til å pådra deg observasjon. Hold deg derfor i ro når du ligger på post eller observerer. Må du bevege deg så gjør det langsomt, og aldri på tvers av fiendens innsynsretning. Fra luften ser jorden ut som et lappeteppe, skinn og bevegelser er meget lett synlige. Når du søker skjul mot droner, fly og helikoptre, skal du gå ned i gress, kratt, skygge, og ligge stille med ansiktet ned.

Mørket gir ikke alltid godt skjul. Motstanderen vil være vel utrustet med infrarødt, termisk og lysforsterkningsutstyr for observasjon i mørket. Dette betyr at du må opptre som i lyse for å unngå å bli observert. Lys og åpen varme er lett å oppdage og må unngås eller skjermes fullstendig. En sigarettglo kan for eksempel lett observeres på flere hundre meters avstand.



³ UD 5-21-2 Retningslinjer for våpentjeneste automatgevær 5,56 mm x 45 HK 416 N og HK 416 K. Hefte 2, skyteutdanning s. 127

⁴ Soldaten i felt s. 12-14

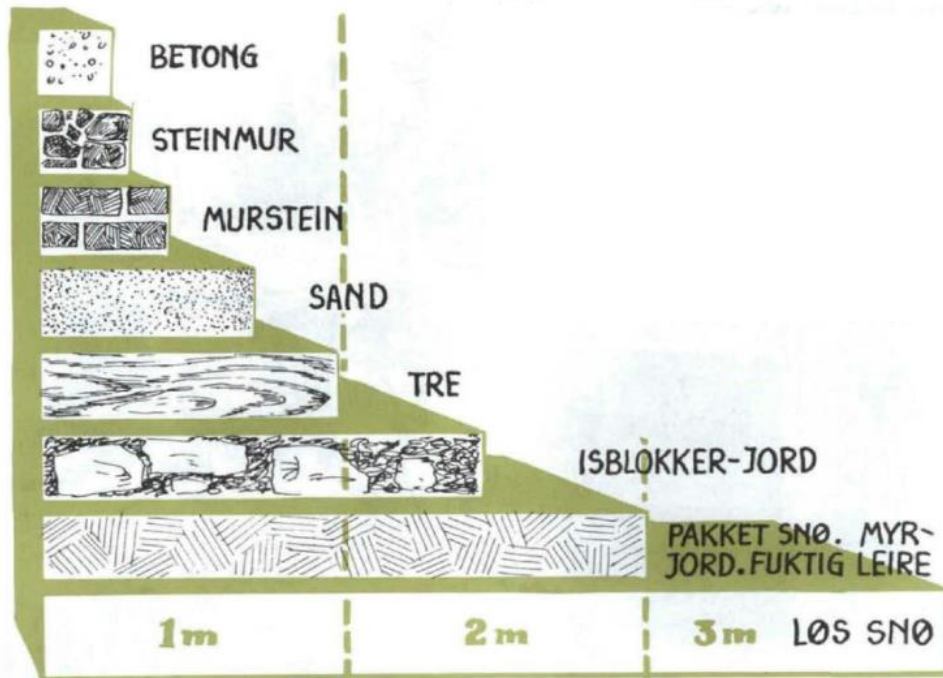
Dekning⁵

Dekning er beskyttelse mot fiendens ild. Skjul sikrer deg mot å bli sett, dekning mot å bli truffet.

Bak dekingen kan du føle deg trygg for flatbanevåpen, dvs geværer, maskingeværer og mitraljøser. Men selv den beste deking er til liten hjelp hvis du plasserer deg slik at du kan bli truffet av steinsprut eller rikosjetter. Stein og fjell i og ved stillingen må dekkes til med jord eller torv.



Krav til dekingstykkelse mot flatbane 7,62 mm

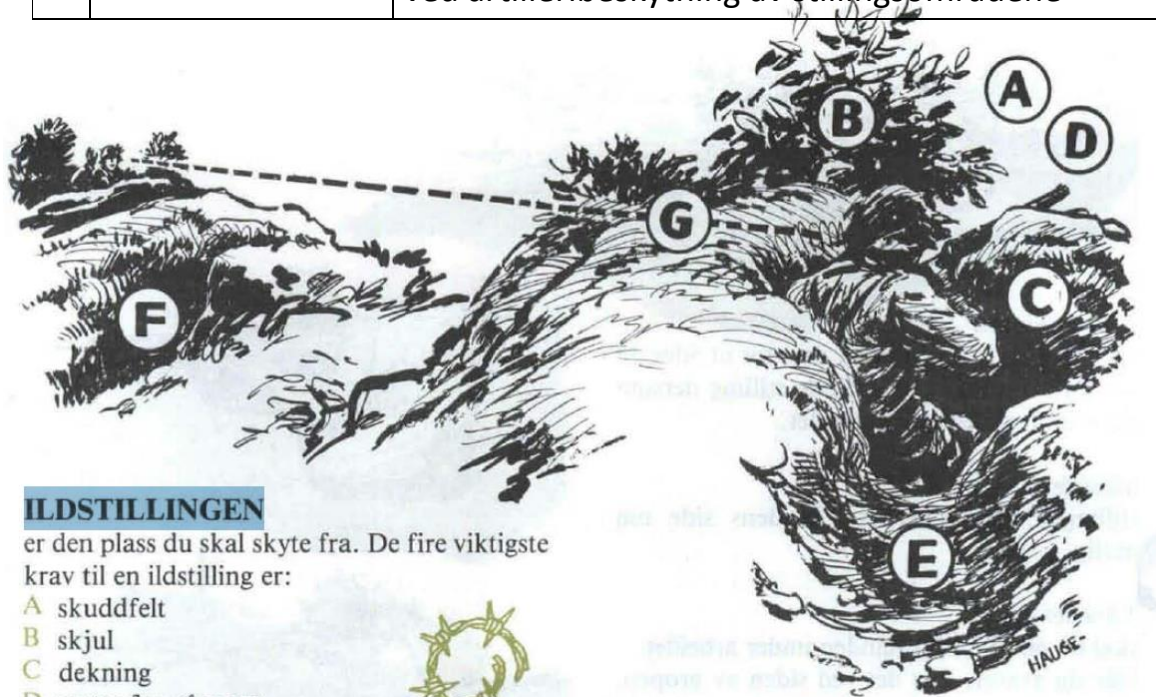


⁵ Soldaten i felt s. 18

Ildstilling⁶

Vi har følgende typer ildstillinger:

1.	Hovedstilling	Den stilling vi anser som den sterkeste forsvarsstillingen
2.	Skiftstilling	En eller flere stillinger som man har planlagt å flytte til under striden og som dekker det samme ildområdet som hovedstillingen
3.	Alternativ stilling	En stilling som dekker et annet ildområde enn hoved- og skiftstilling
4.	Hvileområde	Et område som laget oppholder seg i før man anser det hensiktsmessig å besette hovedstillingen. Hvileområdet bør være skjult og dekket og hvis mulig utenfor virkningsområdet ved artilleribeskytning av stillingsområdene



ILDSTILLINGEN

er den plass du skal skyte fra. De fire viktigste krav til en ildstilling er:

- A skuddfelt
- B skjul
- C dekning
- D støtte for våpenet.
- E skjult og dekket innrykning
- F skiftstilling i nærheten
- G samband og øyekontakt med dine kamerater, først og fremst lagføreren.



Merknad [A1]: Denne illustrasjonen viser en frontal stilling, som er den dårligste stillingen vi kan innta fordi den er meget utsatt for fiendens ild. (Ref regl for fotlaget s 153-155) Illustrasjonen er et dårlig eksempel på "Skuddfelt" fordi den viser en sektor som er altfor vid til å dekkes av en mann. - ref tabellen på side 9.

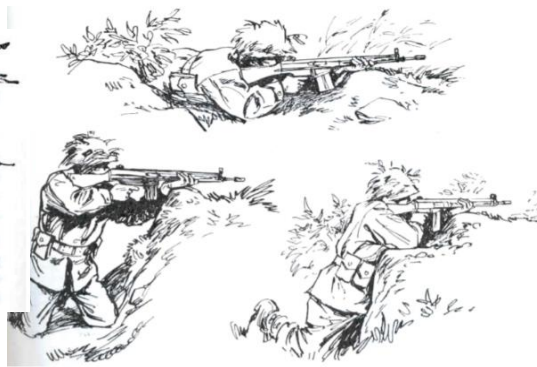
Bør byttes ut med illustrasjon om viser en stilling med reell dekning i front og et mer begrenset/overkommelig skuddfelt.



6 FR 6-21 Reglement for fotlaget s. 151



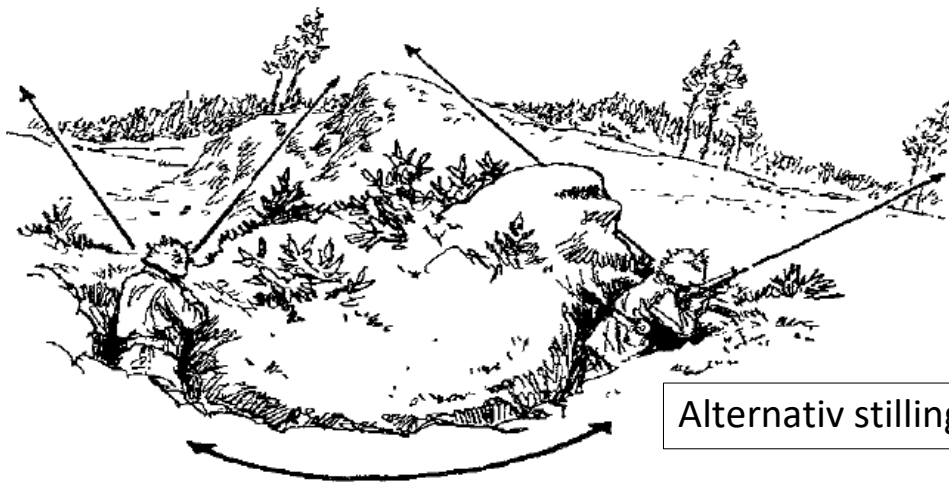
Skuddfelt



Støtte



Skiftstilling



Alternativ stilling

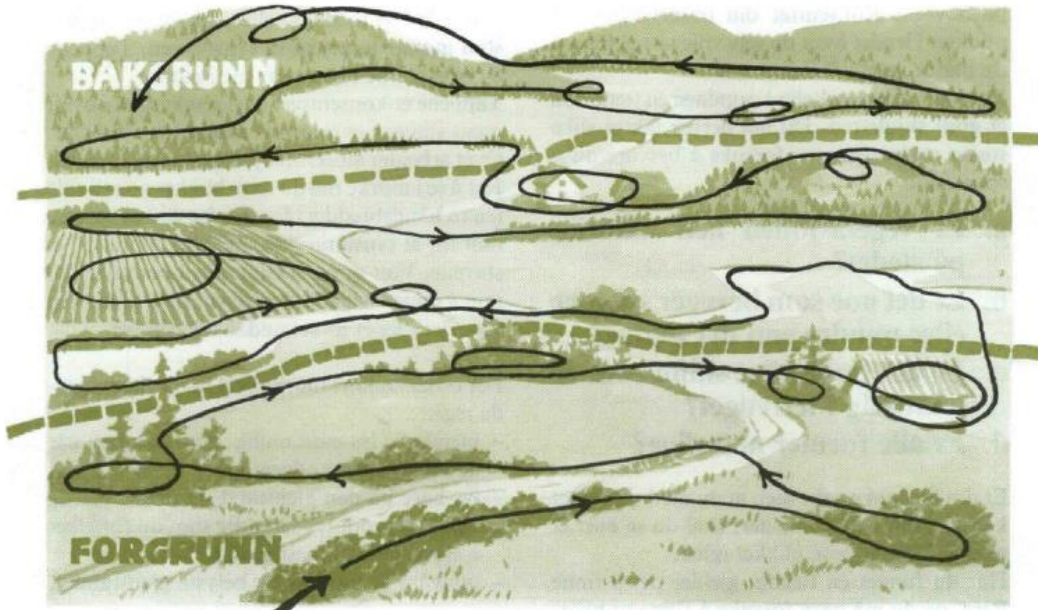
KRAV til Ildstilling SSDS i prioritert rekkefølge:⁷

Skuddfelt	Er det området man kan observere og beskytte fienden. Gode skuddfelt er ikke det samme som lange skuddfelt. Kravet til skuddfelt må ikke overdrives slik at skytteren får for stor sektor i forhold til det han evner å dekke. Dersom fienden kan komme på håndgranatavstand uten å bli beskyttet, er stillingen verdiløs og kan i verste fall gjøre gode nabostillinger sårbare og skape hull i stillingsområdet.
Skjul	En stilling som er oppdaget, tiltrekker seg ild. Derfor må soldaten unngå å velge sin stilling ved iøynefallende punkter i lendet, som for eksempel enkeltstående busker og trær, eller å velge stilling i helt åpent lende.
Dekning	Soldaten skal alltid søke å finne en stilling som gir ham dekning mot fiendtlig ild. Selv den minste ujevnhet i terrenget kan gi dekning. Dekning for krumbaneild må også vurderes.
Støtte	Støtte skal gjøre det mulig for soldaten å betjene sitt våpen korrekt og sikkert i stillingen. Skytestillingen må være så stø at soldaten treffer det han sikter på, og så bekvem at han kan ligge eller stå i anleggsstilling så lenge som nødvendig.

Krav som stillingen bør tilfredsstille.

Skjult og dekket ut/innrykningsvei.	Hvis soldaten kan komme seg skjult inn i ildstillingen, kan han overraske fienden med sin ild og oppnå størst virkning.
Skiftestilling og alternativ stilling i nærheten	Skiftestilling benyttes for å kunne fortsette ildgivningen når fiendtlig ild beskytter hovedstilling. Alternativ stilling benyttes for å kunne beskytte mål man ikke har skuddfelt til fra hovedstillingen.
Samband og øyekontakt	Den enkelte ildstilling er en del av et system av stillinger. For å kunne samvirke effektivt, gi gjensidig støtte, lede ild, håndtere uforutsette situasjoner og opprettholde moralen i laget, er det en forutsetning å kunne kommunisere mellom stillingene.

Observasjonsteknikk⁸



OBSERVASJON er iakttagelse ved syn og hørsel og omfatter:

- å lete og se
- å lytte og høre
- å forstå det en ser og hører
- å melde det en ser og hører

Du skal observere under all strid. Hensikten med observasjon er å holde egne styrker orientert om situasjonen til enhver tid slik at ubehagelige overraskelser kan unngås.

Når du observerer, skal du først se over iøynefallende punkter i forgrunnen hvor det er tenkelig at fienden kan finne skjul.

Deretter går du systematisk over lendet som pilen viser. Konsentrer din observasjon om punkter i lendet hvor du selv ville tatt skjul om du hadde vært i fiendens sted. Det kan være vanskelig å oppdage en fiende på et godt skjulested. Du må derfor iakttas slike steder omhyggelig og forsøke å besvare disse spørsmålene:

- a. Er vegetasjonen helt naturlig på stedet?
- b. Er det noe som beveger seg mer eller mindre enn det øvrige?
- c. Er det farge eller skinn som er unaturlig i terrenget?
- d. Er alle former naturlige?

⁸ Soldaten i felt s. 27-28

Avstandsbedømmelse⁹

Avstander kan enten bestemmes nøyaktig ved måling eller bedømmes på forskjellige måter. Avstandsbedømmelse på øyemål vil være vanligst i felt, og det du benytter under striden. Metoder som kan brukes:

- Sammenligningsmetoden
- Maksimum og minimumsmetoden
- Synbarhetsmetoden

Sammenligningsmetoden

Du sammenligner den ukjente avstanden med en avstand du kjenner fra det praktiske liv, f.eks. lengden av en idrettsplass. Metoden er rask og enkel, men ikke den mest nøyaktige.

Eks på avstander:

- Fotballbane ca 100m
- Håndballbane 40m
- Tennisbane 24m
- Skytebane 30 og 200m

Maksimum og minimumsmetoden

Du bedømmer avstanden til å være ikke over et visst antall meter og ikke under et annet antall meter. Disse to avstander, f.eks. maksimum 200 m og minimum 100 m, legger du sammen, resultatene deles på 2 og du har en tilnærmet riktig avstand 150 m.

Synbarhetsmetoden

Størrelsen og detaljene av målet, på kjente avstander. Metoden er rask, men krever øvelse og erfaring:

- på 400 m: kan skille ut hodet
- på 300 m: kan skille ut ben og armer
- på 250 m: ansiktet som en lys flekk
- på 150 m: kan se detaljer i antrekk og utrustning
- på 50 m: kan se øynene

HUSK!

Avstanden synes lengre

- når solen skinner mot deg
- når bakgrunnen og målet er av samme farge
- over en dal eller kupert lende, mest i tussmørke
- når målet er lite i forhold til omgivelsene
- når du ser målet gjennom en kløft eller skjæring.

Avstanden synes kortere

- når du har solen i ryggen
- i klar luft
- når bakgrunn og mål har forskjellig farge
- når det er flatt mellom deg og målet
- når du ser oppover eller nedover
- når målet er stort i forhold til omgivelsene
- når det er lende mellom deg og målet som du ikke ser.

⁹ Soldaten i felt s. 32/ Håndbok for skarpskytter – Hefte 1

Målangivelse¹⁰

Hurtige og presise målangivelser internt i laget og troppen er en forutsetning for å vinne ildstriden med fienden. Målangivelser må trenes ned til enkeltmann slik at den som får observasjon på fienden er i stand til å formidle dette til resten av laget og troppen.

Målangivelse består av **målbeskrivelse** og **stedsangivelse**.

For målbeskrivelse benyttes følgende standardiserte begreper:

STRIDSVOGN	Alle typer stridsvogner \ panserjagere
SPV	Alle typer stormpanservogner
PANSER	Alle andre typer pansrede kjøretøy
TRANSPORT	Upansret kjøretøy
INFANTERI	Personell på bakken
PVRAK	Styrte PV-våpen
PV	PV-kanon og nærpanservernvåpen
MG	Mitraljøse i stilling
FLY	Alle typer fly
HELIKOPTER	Alle typer helikoptre

Grunnpunkter er lett synlige punkter i terrenget som tas ut for å forenkle målangivelsen. Gode grunnpunkter er markerte lendegjenstander som ikke kan forveksles med lignende ting i nærheten, f eks enslige hus eller trær el.l.

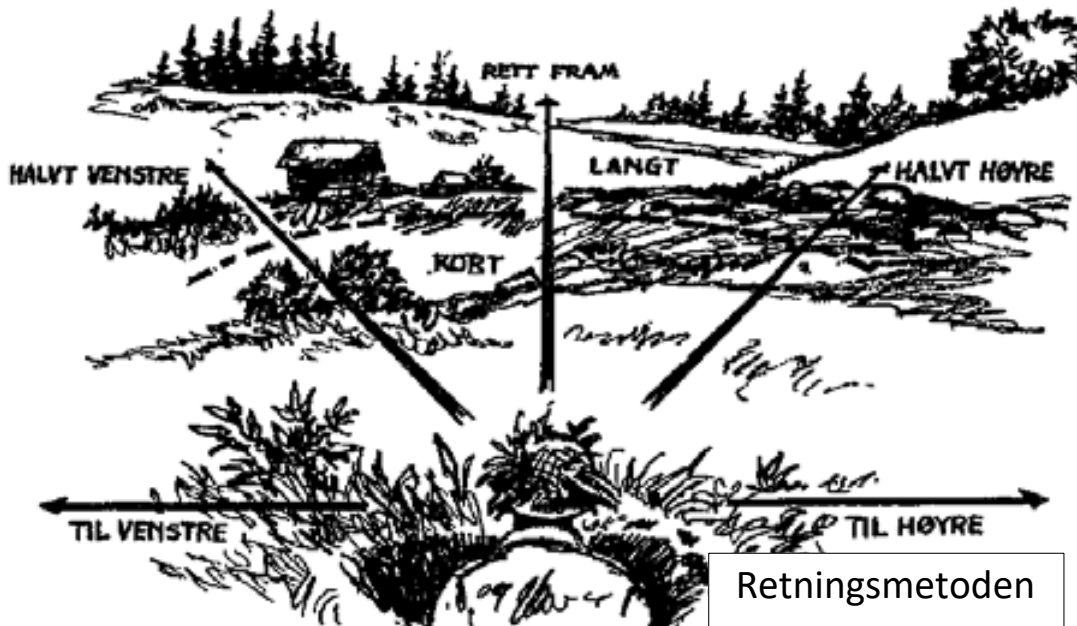
Grunnpunkt danner utgangspunkt for det meste av stedsangivelse.

For stedsangivelse benyttes følgende metoder: (Listen er ikke uttømmende)

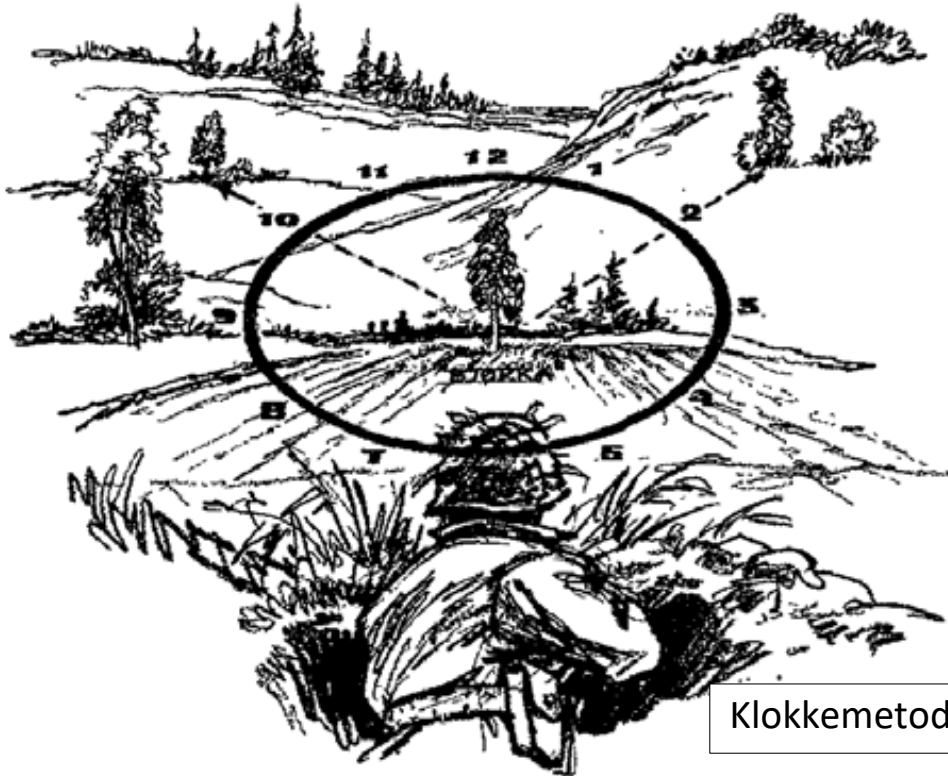
Retningsmetoden	Retningsmetoden angir retning i en halvsirkel ut fra observasjonsstedet. Målet angis for eksempel med «rett frem», «kvart venstre» eller «halvt høyre». Avstander kan angis med bare «kort» og «lang». Retningene angis ut fra avdelingens frontretning og bør derfor kun brukes innad i avdelinger som ligger tett sammen og vil som oftest passe best på lagsnivå. Metoden er ikke nøyaktig men hurtig. Eksempel: Halvt venstre, lang, infanteri.
Klokkemetoden	For å angi retningen til målet fra grunnpunkt kan klokkemetoden nyttes. En klokke tenkes plassert med urskivens sentrum i grunnpunktet. Den som angir målet, ligger på forlengelsen av linjen mellom utgangspunktet og klokken 6. Målet blir angitt med klokkeslett etter hvordan det ligger i forhold til utgangspunktet/urskiven. Bare hele timetall nyttes. Foran klokken 1-5 sies alltid høyre og foran klokken 7-11 sies alltid venstre. Avstand fra grunnpunktet kan legges på til slutt, enten i meter eller knoker/håndsbredder. Ordet «meter» sløyfes da det er implisitt. Eksempel: Grunnpunkt Stor stein – høyre, klokka TO, 50, infanteri

¹⁰ FR 6-21 Reglement for fotlaget s. 14-15

<p>Nedslagsmetoden</p>	<p>Den som har observert målet skyter mot et sted i nærheten av målet hvor det er mulig å observere nedslaget og angir målet ut fra dette.</p> <p>Metoden krever varsling slik at oppmerksomheten til mottakerne blir innrettet på området det skal skytes i og til riktig tid.</p> <p>Eksempel: «Lag 2!, Bygning 43, observer nedslag om 5 sekunder.» (etter 5sek skytes mot 4.etg i bygning 43) «-I etasjen: Fiendtlig infanteri.»</p>
<p>Sporlysmetoden</p>	<p>Den som oppdager målet, skyter et sporlys mot det og angir målet ut fra dette. Hurtig og presis metode, men begrenses av våpenets rekkevidde, annen ildgivning og ildåpningsbestemmelsene.</p> <p>Eksempel: Sporlys – høyre kant av vollen, fiendtlig Infanteri</p>
<p>Tverrprat (crosstalk)</p>	<p>God målangivelse kan kreve samarbeid for å lokalisere målet. Ved å bruke en eller flere av metodene for målangivelse i kombinasjon, oppnår man å snakke hverandre inn på målet.</p> <p>Eksempel: LF: G-1, rett frem, 200, høyre høyblokk! G-1: Sett! LF: Grunnpunkt svart hull! G-1: Sett! LF: Høyre klokka ett, 1 knoke, infanteri i stilling! G-1: Sett!</p> 

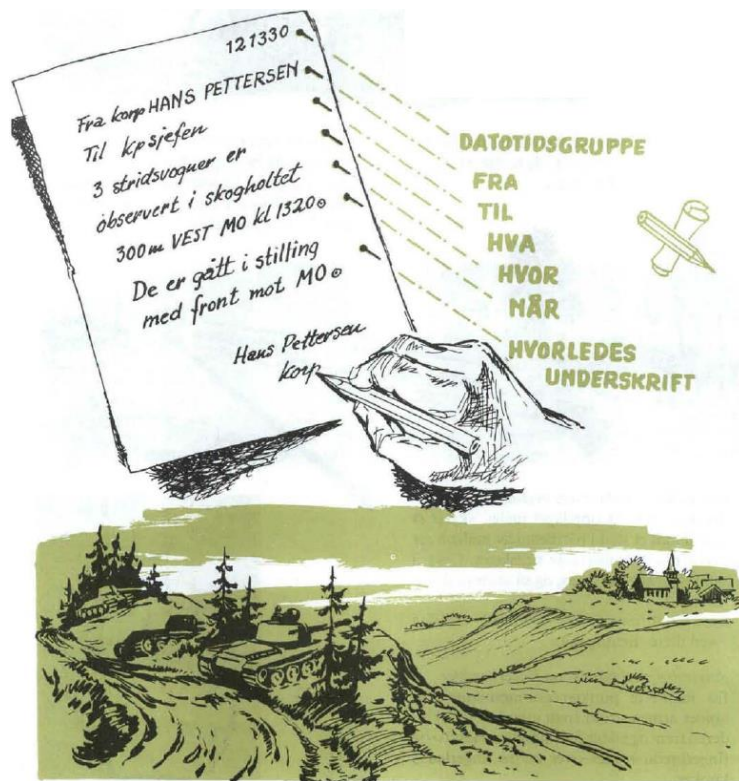


Retningsmetoden



Klokkemetoden

Meldingstjeneste¹¹



Meldingstjeneste omfatter skriftlig eller muntlig beskrivelse av en situasjon. Det er summen av alle meldinger som utgjør grunnlaget for sjefens bedømmelse av situasjonen, og dermed grunnlaget for planen hans. En melding må derfor bare inneholde fakta, ikke antagelser. Du skal melde alt du tror er av betydning, først og fremst:

- Mistenkelige aktivitet i ditt ansvarsområde
- All fiendtlig aktivitet
- Utført oppdrag.
- Avvik fra normalbilde

Viktige momenter i en melding:

- En melding skal inneholde: **hva, hvor, når, hvordan.**
- Selv om meldingen er kort, må den være presis og fullstendig
- Bruk STORE bokstaver på stedsnavn, himmelretning og ordet IKKE
- Ring rundt punktum
- Kartreferanse oppgis i parentes bak stedsnavn for at navnene skal være helt entydige, samt skrives i MGRS, evt kartblad navn og nummer.
- DTG (Datotidsgruppen) angir et konkret tidspunkt. De to første sifrene er datoen. De fire siste er klokkeslettet. I tillegg skal måned og år føres. DTG 121500NOV18 betyr den 12. november i 2018 klokken tre om ettermiddagen

¹¹ Soldaten i felt s. 38

Personlig våpen og skyting

Våpenreglene¹²

1. Behandle alltid alle våpen som om de er ladd.
2. Pek eller sikt aldri på noe du ikke er beredt på å bekjempe.
3. Avsikre våpenet først i det øyeblikk våpenet rettes mot målet.
4. Hold fingeren av avtrekkeren til siktene er på målet og du har til hensikt å skyte.
5. Kjenn ditt mål, hva som er rundt, foran og bak det.

Unntak fra våpenreglene

Under utdanning, trening og øving kan det gjøres unntak fra regel nr 2, under følgende bestemmelser:

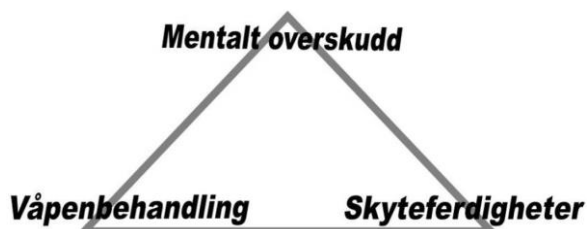
- Kun etter beordring eller godkjenning av befal
- Det gjennomføres visitasjon av alle våpen, magasin og utrustning som skal benyttes
- Kun løssammunisjon eller tørrøving

Skyteutdanning¹³

All skyting skal gjøre soldatene best mulig forberedt for strid. Det vil si, skyte så fort som mulig og treffe godt nok. Skytteren skal alltid ha et våpen som virker og som er klart til bruk.

Stridstrekanten

Grunnlaget for å bli en god og sikker skytter bygger på tre forhold som påvirker hverandre gjensidig, våpenbehandling, skyteferdigheter og mentalt overskudd. Disse tre henger sammen ved at god våpenbehandling og gode skyteferdigheter gir det nødvendige mentale overskuddet som en skytter trenger for å gjøre de riktige vurderingene i et uoversiktlig stridsmiljø.



Våpenbehandling	Skyteferdigheter	Mentalt overskudd
Evne til å bruke våpenet på en trygg og god måte. Dette innebærer blant annet presentasjon av våpenet, lading og tømning, utbedring av feil, magasinbytte og sikker pipeføring. Godt vedlikehold danner grunnlaget for at våpenet virker som det skal.	Dette innebærer at skytteren treffer innenfor det som er definert som mål/treffsone. Dette innebærer ikke bare presisjon, men også skyting under tidspress.	Det mentale overskuddet skapes ved at skytteren ikke behøver å bruke mental kraft på skyteferdigheter og våpenbehandling. Skytteren kan heller fokusere på situasjonsforståelse fordi han/hun vet at det å treffe og behandle våpen ikke byr på store utfordringer. Skytteren kan dermed stole på sine egne ferdigheter.

¹² UD 2-1 s. 74

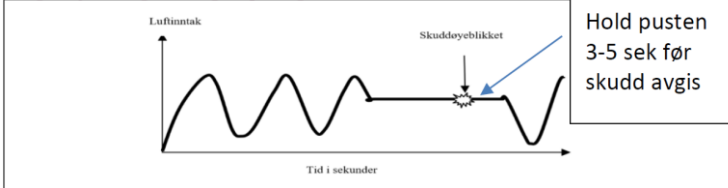
¹³ Håndbok for skyteinstruktør s 6-7

6 stødige grepsfaktorer¹⁴

Venstre arm og hånd	<ul style="list-style-type: none"> • Hånden skal gripe om forskjøftet på et naturlig sted i forhold til armens lengde • Vinkelen mellom venstre underarm og underlaget skal være minst 30° • Våpenet skal ligge i hånden på håndrotens ben, noe over på tommelfingerballen og tommelfingergrepet. Håndleddet kommer da midt under geværet • Grepet skal være avslappet • Albuen plasseres litt ut til venstre for våpenets loddlinje • Albuen skal være så langt fremme at den bakre og myke delen av albuen kommer mot underlaget
Kolbens plassering i skulder	<ul style="list-style-type: none"> • Kolben skal plasseres i skulderen slik at den tar opp rekylten på en uanstrengt og behagelig måte • En vanlig årsak til vedvarende skuddreddhet er at skytteren får vondt i skulderen eller kragebenet under skuddløsning • Ved bruk av skuddsikker vest, grunnutrustning og lignende kan kolben med fordel plasseres tettere inn mot senter av kroppen • Feil plassering av kolben vil som regel gi spredning i høyde og/eller vondt i skulderen eller kragebenet, samt skygger i siktebildet
Høyre arm og hånd	<ul style="list-style-type: none"> • Hånden skal fatte med et fast tak høyt oppe om pistolgrepet med tommelfingeren inntil dette og pekefingeren mot avtrekkeren • Lillefinger skal være avslappet, og pekefinger skal foreta avtrekket • Høyre albue skal være i god kontakt med underlaget slik at den ikke sklir ut under skuddløsning • Riktig grep og plassering har også her stor innflytelse både når det gjelder å holde geværet i ro og for utførelse av riktig avtrekk • Feil grep om pistolgrepet eller dårlig plassering av albue vil som regel gi sidespredning eller generell spredning, og en vil miste siktebildet under skuddløsning
Hodets plassering på kolben	<ul style="list-style-type: none"> • Hodet skal holdes mest mulig rett opp • Kinnet/kjevebeinet skal legges/presses lett mot venstre side av kolben og med hodets vekt oppe på kolberyggen • Hvor på kolben kjeven/haken skal plasseres kan variere noe fra stilling til stilling og er også avhengig av den enkelte skytters kroppsbygning • Det er viktig at skytteren tilpasser kolben slik at hodet kan plasseres nøyaktig på samme sted, hver gang. Dette vil bidra til repeterbar økt presisjon. Dette bevirker at skytteren hurtig «tar seg inn igjen» etter et skudd og gjør at han vil kunne avgi flere skudd i rask rekkefølge
Avslapning	<p>Det er viktig at skytteren er avslappet og rolig før, under og etter skuddløsning. Dette oppnås best gjennom nitid trening og erfaring på skytebanen. Spenninger i muskulatur kan være bevisst eller ubevisst. Bevisst muskelspenning forekommer ofte ved nervøsitet, usikkerhet, sinne eller forventninger. Det er derfor viktig å gjøre skytteren oppmerksom på disse reaksjonene og gi ham/hun muligheten til å trene under avslappede forhold. Ofte vil en skytter under grunnleggende utdanning miste spenningen i kroppen dersom instruktøren legger hendene sine på skuldrene hans og ber ham om å slappe av. Skytteren vil da som regel merke at den naturlige stressreaksjonen med å trekke opp skuldrene og senke nakken avtar i noen grad. Dette kan i mange tilfeller gi skytteren en aha-opplevelse, siden denne stressreaksjonen er instinktiv og som regel ikke bevisst.</p>
Pusting	

¹⁴ Håndbok for skyteinstruktør s.16

Diagram for mengde inn og ut- pust og tid vil se slik ut:



En rolig og uanstrengt pust vil føre til god gjennomstrømning av oksygen i blodet. Som en grunnregel vil det være en fordel å puste inn gjennom nesen, og ut gjennom munnen. Før skuddet skal avgis, er det viktig at blodet har så høyt oksygeninnhold som mulig. Dette vil virke beroligende for skytteren, og konsentrasjonsevnen øker. Det er vanlig før skuddløsning at lungene fylles helt med luft 2–3 ganger, for deretter kun å slippe ut ca. 30 % av luften på siste utpust. Deretter holder en pusten i 3–5 sek før skuddet avgis. Det er like viktig å holde pusten i

1–2 sek etter at skuddet er avgitt, slik at siktebildet gjenopptas så raskt som mulig etter avfyrt skudd.

En vanlig pustefeil er at skytteren avfyrrer under inn- eller utpust. Dette vil gi redusert sjans for gjentagende presisjon og sannsynligvis et dårlig treffbilde med spredning i høyde. Under stress- situasjoner eller ved høy ildhastighet er det fort gjort å glemme pusteteknikken. Det er derfor svært viktig at skytteren så snart som mulig i skyteutdanningen lærer riktig pusteteknikk også under krevende situasjoner.

Sjekkpunkter for stående skyting uten støtte¹⁵

- Venstre fot litt foran høyre (Linksskyttere omvendt)
- Ca en skulderbredde mellom beina
- Tyngden noenlunde likt fordelt på begge ben
- Litt knekk i knærne
- Overkroppen mot målet, hoften roteres litt
- Kolben plasseres høyt nok i skulderen til at hodet får en naturlig stilling
- Avtrekkerhånd på pistolgrepet, tommelen klar på omstillen, våpen sikret og pekefinger langs underbeslag
- Våpenet i ferdigstilling, pekende skrått ned mot bakken (45 grader)
- Støttehånd griper rundt forskjøftet eller om vertikalgrepet
Våpen føres opp i anleggsstilling i en rett linje samtidig som kroppen lenes litt framover
- I anleggsstilling skal kolben sitte godt inn i skulderen, hodet skal være i ro og kolben plasseres inntil kinnnet
- Våpenet avsikres når siktet er på målet
- Avtrekkerfingeren skal på avtrekkeren først når du har bestemt deg for å skyte



¹⁵ Håndbok for skyteinstruktør s.30



Utgangstilling

Ferdigstilling pipe ned

Anleggsstilling



Merk:

Plasser kolben høyt nok i skulderen til at hodet får en naturlig stilling; Plasser siktet foran øyet.

Grepet om våpenet skal være fast og bestemt. Trekk våpenet inn i skulderen for å stabilisere stillingen.

Sanitet Enkeltmann¹⁶ - MARCH – First Responder

FIRST RESPONDER	
PRIMÆRUNDERØKELSE TACTICAL FIELD CARE (MARCH)	
Versjon: 2018-01-02	
! Taktisk vurdering OSAT	TAKTISK VURDERING - OSAT <input type="checkbox"/> Oversikt <input type="checkbox"/> Sikkerhet <input type="checkbox"/> Akutte tiltak <input type="checkbox"/> Tilbakemelding/Varsling <input type="checkbox"/> Tiltak for transport
M Massive hemorrhage Finn og stans alle store blødninger	<input type="checkbox"/> Blood sweep <input type="checkbox"/> TQ, direkte trykk (evt annen behandling) <input type="checkbox"/> (Tidlig smertestillende, forebygg nedkjøling)
Revurder	<input type="checkbox"/> Taktisk vurdering
A Airways Sørg for frie luftveier	Våken: <input type="checkbox"/> Leiring etter eget ønske Bevisstløs: <input type="checkbox"/> Sideleie - fri luftvei, se-lytt-føl <u>Fravær av eller unormal pust:</u> - Stridssituasjon: Sideleie (- Ikke-stridssituasjon: HLR)
Revurder	<input type="checkbox"/> Taktisk vurdering, M
R Respiration Vurder og oppretthold respirasjon, inkludert undersøkelse og behandling	<input type="checkbox"/> Leiring <input type="checkbox"/> Vurder om den skadde har et pusteproblem - Våken: Snakker hele setninger? - Bevisstløs: Vurder dybde og frekvens <input type="checkbox"/> Finn og dekk til store åpne skader - Inspiser bryst, armhule, mage og rygg
Revurder	<input type="checkbox"/> Taktisk vurdering, M, A
C Circulation Vurder sirkulasjon Avdekk og behandle skader som truer sirkulasjonen	<input type="checkbox"/> Vurder skademekanikk ift blødningssjokk <input type="checkbox"/> Inspiser hode, hals/nakke, skuldre, ekstremiteter, lyske og rumpe <input type="checkbox"/> Stans større komprimerbare blødninger <input type="checkbox"/> Behandle store brannskader <input type="checkbox"/> Behandle brudd i store bein
Revurder	<input type="checkbox"/> Taktisk vurdering, M, A, R
H Hypothermia Hold den skadde varm (fokus under hele drillen)	<input type="checkbox"/> Minimer eksponering av den skadde <input type="checkbox"/> Hodeplagg, isolerende underlag, fjern vått tøy, pakk inn, ly, aktive varmere
Varsle / overlevering	<input type="checkbox"/> ATMIST, feltskadelapp
Revurder kontinuerlig og overvåk	<input type="checkbox"/> Taktisk vurdering, M, A, R, C, H

¹⁶ Hærens sanitet, nivå 2 MARCH-ON/Vedlegg 1

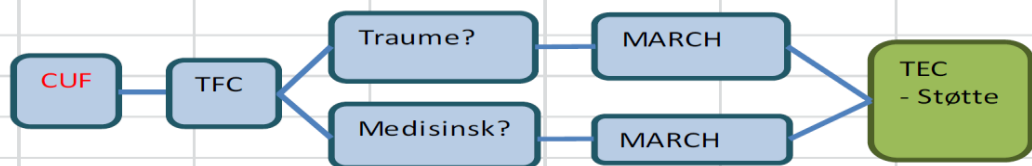
CUF: Basic management plan for Care Under Fire*				
1.	Skyt tilbake, søk dekning			
2.	Instruer og / eller forvent at den skadde opprettholder stridskontakten			
3.	Instruer den skadde til selv å ta dekning, utføre førstehjelp (TQ/direkte trykk) på seg selv hvis mulig.			
4.	Prøv å forhindre at den sårede blir påført ytterligere skader.			
5.	Skadde som befinner seg i brennende kjøretøy eller bygninger, skal (om situasjonen tillater det) hentes ut og flyttes til et tryggere område. Gjør det som er nødvendig for å stanse brannprosessen (egensikkerhet).			
6.	Luftveishåndtering tas generelt ikke før TFC fasen.			
7.	Stopp livstruende ytre blødninger, hvis dette er taktisk mulig: # instruer den skadde til å kontrollere blødningen vha selvhjelp. # bruk TQ på ekstremiteter # Plasser TQ utenpå uniformen så høyt på arm eller lår som overhodet mulig (NB lår TQx2), stram til, og flytt den skadde i dekning			
				*NAEMT, TCCC Guidelines, 17. sep 2012

N2 UNDERSØKELSESMETODIKK MARCH PÅBEGYNNES FØRST
NÅR PASIENTEN ER I DEKNING/SIKKERHET

Nivå 2: grunnprinsipper for opptreden på skadested - OSAT

1.	Oversikt			
2.	Sikkerhet			
3.	Akutte tiltak			
4.	Tilbakemelding / Varsling			

Handlingsmatrise



Pasientrapport

A	Age: evt navn			
T	Time of injury			
M	Mechanism of injury			
I	Injuries			
S	Signs and symptoms: bevissthet, luftveier, respirasjon, sirkulasjon			
T	Treatments: behandling, effekt, endringer			

Vaktpost- Opptreden¹⁷

En avdeling som ligger i forsvar, sikrer seg med vakthold, både i selve stridssonen og foran den. Uansett hva slags tjenestestilling du har eller hvor din avdeling befinner seg, må du regne med at du vil få vaktjeneste. Som vaktpost har du ansvaret ikke bare for deg selv, men også for dine kamerater og for hele avdelingen. Svikter du, kan det få fatale konsekvenser. Det er derfor av største betydning at du kjenner bestemmelsene for vaktjenesten og at du etterlever dem.

Oppdrag

Ditt oppdrag som post vil være å vokte lagets ansvarsområde mot fiendtlig angrep eller fiendtlige patruljer. Skal du greie dette må du:

- være beredt og mistenksom til enhver tid
- opptre skjult og dekket
- varsle lagføreren i tide, dersom du ser eller hører noe uregelmessig.

Poststedet skal ligge så nær lagets øvrige ildstillinger eller forlegning at det kan besettes skjult og stille. Det må videre velges slik at fienden ikke kan komme usett helt inn til stillingen. Stå på mykt underlag, og sørg for å ha skjul, men samtidig god oversikt over forterrenget.

Utrustning

På post bærer du din personlige utrustning. Hjelm bæres normalt ikke i mørke av hensyn til hørselen.

Våpenet skal være ladd, men sikret. Håndgranater skal ligge klare på poststedet. Varselsnøre eller andre varslingsanordninger skal være rigget opp slik at lagfører kan varsles hurtig og lydløst. Dersom du får annet utstyr tildelt, som lysraketter, radio el, skal du be om instruks for bruken av det.

Skyt i selvforsvar, hvis anropt person ikke lyster eller som alarm, når du ikke får tid til å varsle på annen måte.

Varsle lagføreren når du ser eller hører noe mistenkelig eller når noen kommer inn mot poststedet.

Vær forberedt - og mistenksom - til enhver tid - Slipp ikke ansvarsområdet med øynene!

Postens opptreden vil avhenge av oppdraget, f.eks. om han

- står på vakt i en forsvarsstilling
- står på vakt i et bivuakkområde, kommandoplass, trenområde, e.l.
- står på vakt ved vei
- bevokter en fast installasjon, f.eks. et drivstofflager, ammunisjonslager, depot, e.l.

Opptreden på post fastsettes i Postinstruksen. (SOLOAPEFE)

Vakt- og lyttepost

Som post i mørke må du unngå å stille deg i silhuett mot horisonten. Du må velge din plass lavt i terrenget og slik at du har sjansen til å observere fienden i silhuett. Merk også at i mørke spiller lytting en vel så stor rolle som observasjon for en vaktpost.

Disse forholdene gjør at poststedet ofte kan være et annet om natten enn om dagen. Vakt- og lyttepost må aldri settes på steder med overdøvende lyd, som nær rennende vann eller under trær i sterk vind. Gjør deg kjent i terrenget i lyse, dette vil hjelpe deg til en riktigere bedømmelse i mørke. Fienden vil skyte etter munningsflammen fra ditt våpen. Skift derfor stilling med korte mellomrom.

¹⁷ Soldaten i felt, s.208

DEL 2 LAGET – Stridsdriller

Lagets formasjoner^{18 19}

Lagets evne til å variere formasjon og utnytte lende til sin fordel er avgjørende for utfallet av striden. Lagfører må lese terrenget og den taktiske situasjonen og velge hensiktsmessige formasjoner ut fra dette.

Formasjonene er ikke rigide bestemmelser som må overholdes til enhver tid, men et utgangspunkt for tilpasning etter situasjon, oppdrag og oppsett.

Formasjonene presenteres med to forskjellige lagsoppsett. Det forutsettes at lagførere tilpasser både formasjonene etter sin lagsstruktur.

Sikring vs tempo må alltid vurderes, men egensikring skal til en hver tid ivaretas.

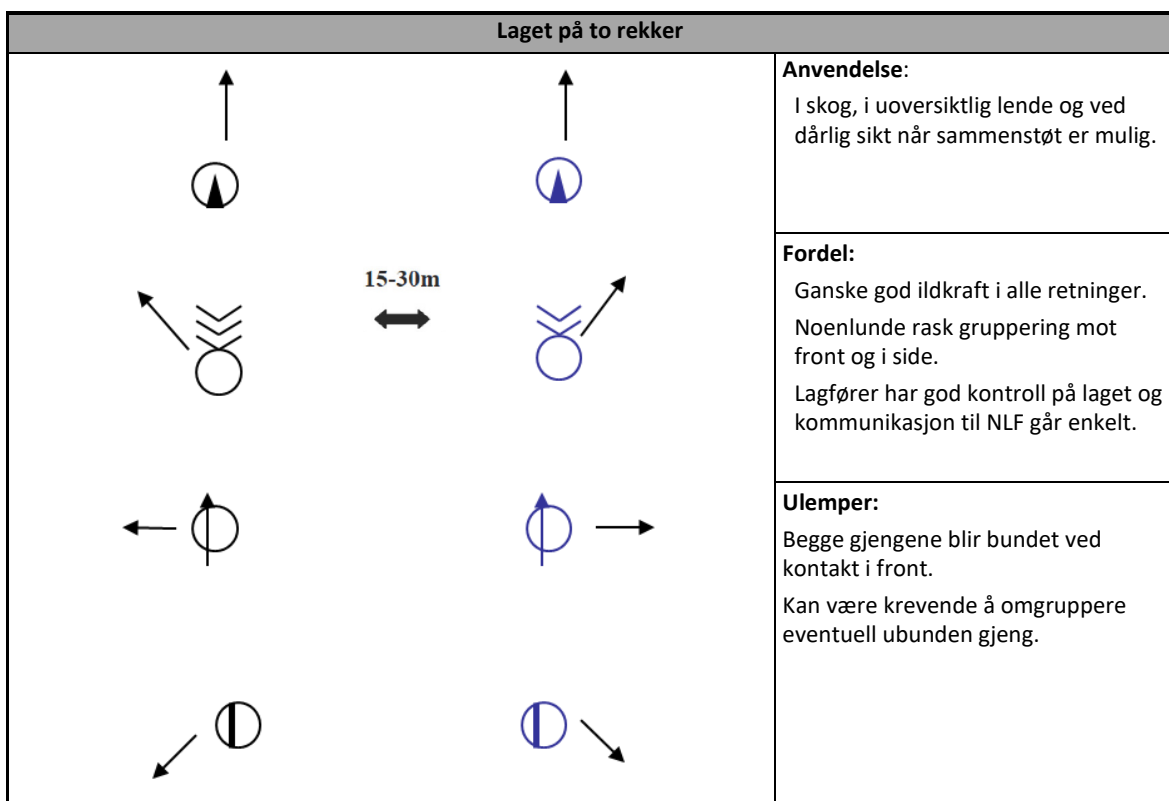
LF	Gevær-1	Gevær -2 GUR	LMG Nr.1	NLF	Gev-3	Gevær-4 GUR	LMG Nr.2

Laget på rekke	Laget på skytterrekke	Laget på kile
<p>Anvendes: Under forflytning hvor det er liten fare for kontakt, eller der hurtighet prioriteres høyt. LF vurderer egen plassering dersom tid til ordregivning er kort.</p>	<p>Anvendes: Ved forflytning hvor man ønsker sikring til side og i front. I bebygde område / langs vei.</p>	<p>Anvendes: Under forflytning hvor sjansen for kontakt er tilstede, og mest sannsynlig i front. LF velger selv hvor flat formasjonen skal være i fremste gjeng (T-formasjon)</p>

¹⁸ Reglementet for fotlaget s. 49-50

¹⁹ Huskeliste for lagførere og troppsjef

Fordeler: Lett å lede. Lett å utnytte lende for skjul og dekning. Relativt rask forflytning i dyp snø	Fordeler: Rask gruppering i side. Lett å utnytte lende for skjul og dekning.	Fordeler: Lett å lede. Gir handlefrihet med Bravo-gjengen. Økt ildkraft og observasjon i front.
Ulemper: Treg utgruppering i front. Liten ildkraft og observasjonskapasitet i front.	Ulemper: Begrenset ildkraft og observasjonskapasitet i front.	Ulemper: Nedsatt fremrykningshastighet i snø Vanskeligere å utnytte lendet for skjul En flat fremre gjeng kan være sårbar ved kontakter i flankene



Laget på linje		
Anvendelse: Når sjansen for kontakt er i front, og skjul og dekning nedprioriteres. Når laget forventer å gå over overvåket fremrykning eller ild og bevegelse. Plasseringen ovenfor er utgangspunkt som må tilpasses lendet. Man tilstreber at den enkelte har kortest/enklest vei frem, og at LF/NLF klarer å kommunisere.	Fordel: Gir spredning når laget utsettes for ild frontalt. Maksimal ildkraft i front. Ferdig utgruppert mot front.	Ulemper: Kraftig nedsatt fremrykningshastighet i snø. Vanskelig å lede under marsj. Vanskelig å utnytte lende for skjult og dekket fremrykning.

Laget på rekke	Laget på skytterrekke	Laget 2 rekker (MG venstre)
Anvendes: Under forflytning hvor det er liten fare for kontakt, eller der hurtighet prioriteres høyt. LF vurderer egen plassering dersom tid til ordregivning er kort.	Anvendes: Ved forflytning hvor man ønsker sikring til side og i front. I bebygd område / langs vei.	Anvendelse: I skog, i uoversiktlig lende og ved dårlig sikt når sammenstøt er mulig.
Fordeler: Lett å lede. Lett å utnytte lende for skjul og dekning. Relativt rask forflytning i dyp snø	Fordeler: Rask gruppering i side. Lett å utnytte lende for skjul og dekning.	Fordel: Ganske god ildkraft i alle retninger. Noenlunde rask gruppering mot front og i side. Lagfører har god kontroll på laget og kommunikasjon til NLF går enkelt.
Ulemper Treg utgruppering i front. Liten ildkraft og observasjonskapasitet i front.	Ulemper: Begrenset ildkraft og observasjonskapasitet i front.	Begge gjengene blir bundet ved kontakt i front. Kan være krevende å omgruppere eventuell ubunden gjeng.

Laget på linje		
<p>Anvendelse:</p> <p>Når sjansen for kontakt er i front, og skjul og dekning nedprioriteres.</p> <p>Når laget forventer å gå over overvåket fremrykning eller ild og bevegelse.</p> <p>Plasseringen ovenfor er utgangspunkt som må tilpasses lendet. Man tilstreber at den enkelte har kortest/enklest vei frem, og at LF/NLF klarer å kommunisere.</p>	<p>Fordel:</p> <p>Gir spredning når laget utsettes for ild frontalt.</p> <p>Maksimal ildkraft i front.</p> <p>Ferdig utgruppert mot front.</p>	<p>Ulemper:</p> <p>Kraftig nedsatt fremrykningshastighet i snø.</p> <p>Vanskelig å lede under marsj.</p> <p>Vanskelig å utnytte lende for skjult og dekket fremrykning.</p>

Normalavstand

Normalavstand mellom enkeltmenn er 10 skritt (7-8 meter), gjenger 15-20 meter. (avhengig av taktisk situasjon, terreng og vegetasjon).

Oversikt over stridsdrillene²⁰

Under er samtlige stridsdriller listet opp. Som et minimum for Heimevernet er det besluttet et antall stridsdriller som samtlige lag, uavhengig av primæroppgave, skal trene på. Disse kommer frem i form av gulmerking og er beskrevet i dette heftet. For noen lag- og troppetyper vil det være aktuelt å trene på flere enn disse. Minimumet som er definert her skal prioriteres før man starter trening på andre stridsdriller.

Stridsdrillene har til hensikt å sikre at laget fungerer som en enhet der alle kjenner sin funksjon, samt være i stand til å reagere raskt og effektivt med lite tid til orientering, forklaring og ordrer.

Stridsdrillene beskrevet her baserer seg på et lagsoppsett med 2 like gjenger med 1 LMG i hver gjeng. Denne organiseringen har ikke HV, slik at det vil være nødvendig å tilpasse utførelsen til sin lagsorganisering.

Stridsdrillene er ikke rigide bestemmelser som må overholdes til enhver tid, men et utgangspunkt for tilpasning etter situasjon, oppdrag og lagsoppsett.

NR	Stridsdrill	Teknikker som inngår i drillen
1	Hurtig stillingsbesettelse	Verbale kommandoer eller tegn og signaler
2	Ild og bevegelse	Manøverteknikkene, fremrykningsteknikkene
3	Innbrudd og strid i stillingens indre	
3a	Innbrudd i ildstilling/grop	Kryp og kast, Kast og storm
3b	Innbrudd i stillingssystem	Kryp og kast, innbrudd i løpegang uten stilling.
3c	Rydding av løpegraver	Grunnteknikk, koordinert rydding, T-kryss
3d	Strid i stillingens indre	Bind og slå, slå og slå, slå og vent
4	SIBO-stridsdriller ²¹	
4a	Pardrill	
4b	Innbrudd i bygning	Lav entring
5	Stridskontakt	
5a	Stridskontakt, vinne ildoverlegenhet	Initiering, ildoverlegenhet, gode stillinger
5b	Stridskontakt, begrenset ildåpning	Observasjon, ild, bevegelse
5c	Ildstøtte hurtig angrep	Selvstendig, forsterk, løsriv
5d	Stridskontakt kort hold	Initiering, ildoverlegenhet, angrep
6	Stridsavbrudd	
7	Gjennombrytning	

Stridsdriller med mindre krav til hurtighet i utførelsen

A	Klar til strid
B	Passering av farlig område
C	Forberedt stillingsbesettelse
D	Reorganisering
E	Avløsning i fremste linje

Øyeblikkelige handlinger

Øyeblikkelig handling ved beskytning	Danner grunnlag for stridsdrill 5
Øyeblikkelig handling ved krumbanebeskytning	redusere trussel fra krumbanebeskytning under fremrykning og angrep
Øyeblikkelig handling ved kontakt minefelt	Laget treffer uforutsett på fiendtlig minefelt under fremrykning

²⁰ FR 6-21 Reglementet for fotlaget s 53

²¹ Håndbok for Militære operasjoner i bebygde områder – Hefte 2 Laget

Stridsdrill 1: Hurtig stillingsbesettelse ²²

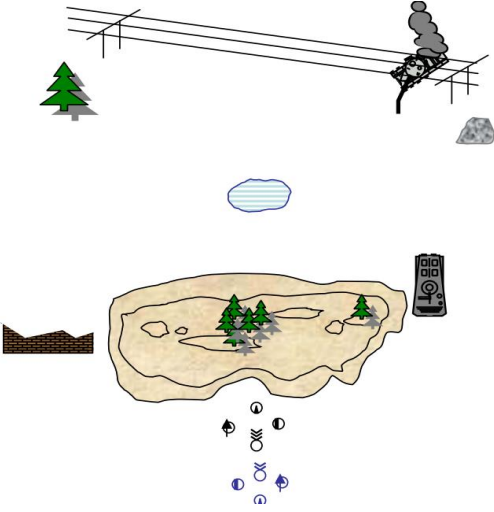
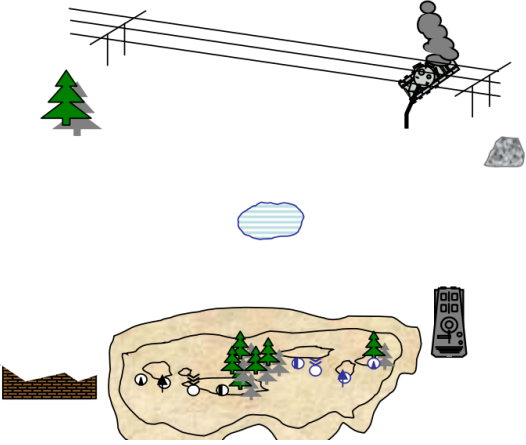
Hurtig stillingsbesettelse brukes i mange situasjoner laget kan komme opp i. Matrisen viser eksempler på situasjoner der stridsdrillen kan benyttes.

Observasjonskontakt med fienden	Laget gjennomfører hurtig stillingsbesettelse uten å røpe egen posisjon. Laget har en markant fordel i forhold til fienden og må utnytte den.
Angrepsoperasjoner	Laget som del av troppens angrepsstyrke skal iverksette offensiv manøver. Laget gjennomfører en hurtig stillingsbesettelse. Lagfører gir så sine nødvendige ordre før laget går over på stridsdrill 2.
Holdt under marsj	Ved holdt over 15 min iverksetter lagføreren hurtig stillingsbesettelse og iverksetter graving av groper.
Målet er tatt	Laget skal gå over til reorganisering. Lagføreren iverksetter hurtig stillingsbesettelse før lagføreren iverksetter stridsdrill D reorg.
Laget skal iverksette et hurtig bakhold mot en forfølgende fiende	Lagfører iverksetter hurtig stillingsbesettelse i laget.

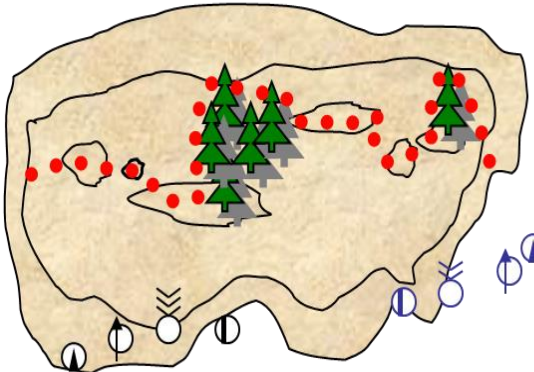
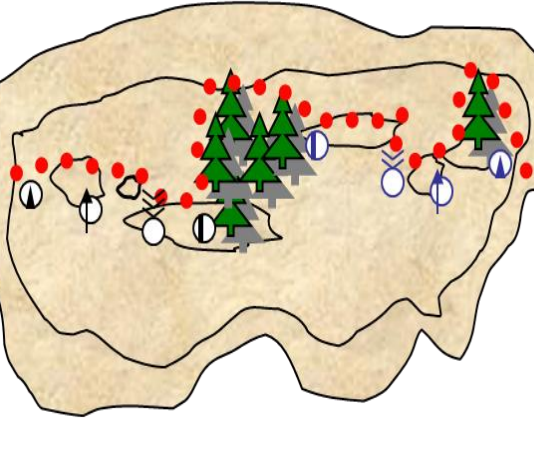
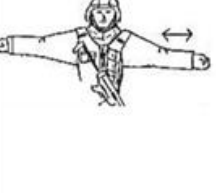


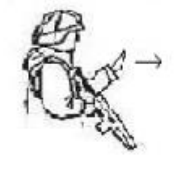

Eksempel på lagførers ordre for hurtig stillingsbesettelse

Når/hvor	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Situasjon oppstår	Varsling	LF	Laget	Hurtig stillingsbesettelse! Front mot KRAFTMAST	Lagfører bruker der det er mulig, en lett synlig lendegjenstand som hurtig orienterer lagets frontretning.
	Formasjon	LF	Laget	Linje	Lagfører gir tegnet for linje samtidig som varsling gis. Lagfører snur seg mot frontretningen.
	Stillingsområde	LF	Laget	Stillingsområde: Fra RUIIN til SPV-vrak. I stilling!	For å skille mellom stillingsområde og ildområde brukes her fra- til.
Laget er i stilling	Ildområde	LF	Laget	Ildområde: Venstre begrensning STOR GRAN! Høyre Begrensning BRENNENDE STRIDSVOGN!	LF tar ut ildområde med venstre og høyre begrensning. Hvis H/V begrensning er uhensiktsmessig kan LF ta ut "Midten av målet" for rask sektorfordeling.
	Grunnpunkter	LF	Laget	Grunnpunkt VENSTRE HØYSPENTMAST 250 Grunnpunkt STOR STEIN 150 Grunnpunkt MYR 100	Lagføreren gir grunnpunkter med avstand.
	Ildåpning	LF	Laget	Ildåpningslinje: KRAFTLINJEN	Lagfører gir ildåpningsbestemmelser.
Stillingens nærområde	Stillingsutbedring	LF	Laget	Rydd skuddfelt. Iverksett graving av tomannsgroper.	LF gir bestemmelser om stillingsutbedring avhengig av tid til disposisjon etter følgende prioritet: skuddfelt, skjul, dekning og støtte. Makkerparene koordinerer overlappende sektorer om normalfordeling ikke er tilstrekkelig.

Eksempel på Hurtig stillingsbesettelse med skisse og ordre

	<p>VARSLING! LF gir ordre om Hurtig stillingsbesettelse front mot HØYSPENTLEDNING. Linje!</p>
	<p>Stillingsområde: Fra RUIN til SPV-vrak. I stilling! Ildområde: Venstre begrensning STOR GRAN! Høyre begrensning BRENNENDE STRIDVOGN! Grunnpunkt VENSTRE HØYSPENT-MAST 250 Grunnpunkt STOR STEN 150 Grunnpunkt MYR 100 Ildåpningslinje: KRAFTLINJEN Rydd skuddfelt. Iverksett graving av tomannsgroper.</p>

Eksempel på utførelse av Hurtig Stillingsbesettelse med tegn og signaler

	<p>Eksponeringslinje</p> <p>LF har observasjon på en fiende på andre siden av høyden som lagføreren vil bekjempe.</p> <p>Fare for kompromittering medfører at alle ordrer må gis med tegn. Stridsdrillen tilpasses for å få laget samlet i stilling og samlet ildåpning.</p> <p>Eksponeringslinjen (rundinger) strekker seg på tvers av høyden. På grunn av variasjoner i terreng og vegetasjon er dette ikke en rett linje.</p>			
	<p>Samlet eksponering</p> <p>For at laget skal komme samlet i stilling må laget krype frem til dekkstilling rett bak eksponerings-linjen.</p> <p>Ettersom eksponeringslinjen ikke er en rett linje vil ikke laget kunne grupperes på en rett linje. Soldatene må individuelt lese terrenget slik at deres dekkstillinger gjør det mulig hurtig å gå i ildstilling.</p> <p>Når laget er på plass gir lagfører tegnet for samlet stillingsgang. Den enkelte soldats stridstekniske ferdigheter er avgjørende for å unngå for tidlig eksponering.</p> <p>Som kvittering på mottatt sendes tegn fra flankene og inn til lagføreren.</p>			
<p>Eksempel på bruk av tegn for å gi denne ordren</p>				
				
<p>Lagfører gir laget tegn for linje.</p>	<p>Lagfører gir tegn for fiende.</p>	<p>Lagfører gir tegn for ild mot målet. Her i betydningen samlet ildåpning etter samlet stillingsgang.</p>	<p>Lagfører gir deretter ordre for å rykke frem til <u>dekkstilling</u>.</p>	<p>Når i dekkstilling gir lagfører tegnet for i stilling. Her i betydningen samlet i stilling for påfølgende samlet ildåpning.</p>
<p>Bruk av tegn, krever mye trening i laget. Tegnenes betydning justeres noe fordi de settes sammen i rekkefølge.</p>				

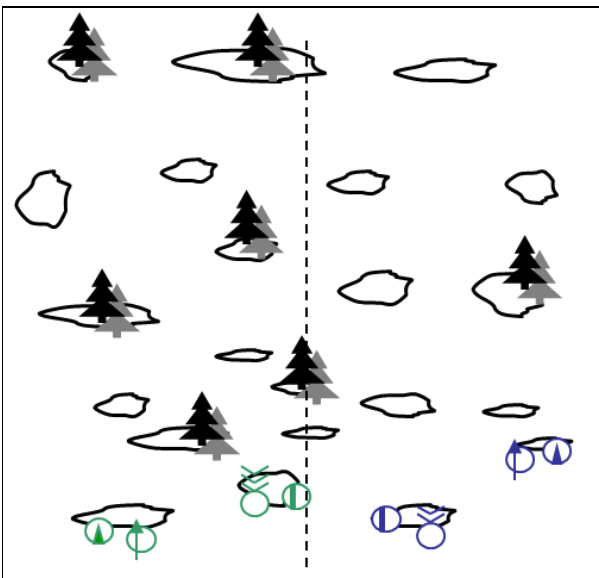
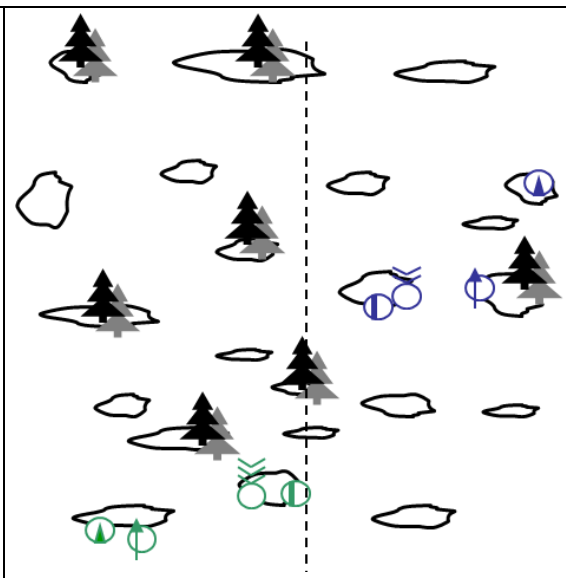
Stridsdrill 2: Ild og bevegelse ²³

Ild og bevegelse er en stridsteknikk som gjør det mulig å flytte enheter under fiendtlig flatbaneild. Forflytningen har til hensikt å få laget i en posisjon som muliggjør innbrudd og rydding av fiendens stillinger. Hensikten kan også være å løsrive seg fra en stridskontakt. Prinsippet er at ett eller flere elementer gir effektiv dekningsild kombinert med at ett eller flere elementer flytter.

Drillen kan også utføres med lyddisiplin, uten at ild er åpnet. Da er benevnelsen overvåket forflytning.

Lagets Fremrykningsteknikker

Metode	Beskrivelse
Lagsvis	Alle i laget forflytter seg på en gang.
Gjengvis	ALFA- og BRAVO-gjengen i laget dekker hverandres forflytning ved at én gjeng flytter samlet når den andre gjengen er i stilling og dekker.
Parvis	Ett makkerpar dekker forflytningen til et annet makkerpar.
Makkervis	Enkeltmenn i makkerparet dekker hverandres forflytning.
Enkeltvis	En mann forflytter seg mens resten av laget/gjengen dekker.

	
<p>Normalgruppering</p> <p>Hver av gjengene har en «gate» de skal rykke frem i (stiplet linje). Hensikten er å sikre at laget bevarer frontbredden og kan opprettholde soldatenes individuelle ildsektorer.</p> <p>Enkeltmenn og makkerpar må lese terrenget fremover og ved behov forflytte seg sidelengs inn i nabomakkerparets «gate» for å unngå å rykke frem i terrenng som ikke gir dekning eller skjul.</p> <p>Det er viktig at de som skal gi dekningsild velger stillinger slik at de faktisk dekker de som flytter, og ikke bare dekker seg selv. Dette er selve grunnlaget for ild og bevegelse, viss ikke blir det ild i den ene gaten og bevegelse i den andre.</p>	<p>Gjengvis</p> <p>ALFA-gjeng (GRØNN) dekker, BRAVO-gjeng (BLÅ) flytter.</p>

<p>Parvis Makkerparet dekker forflytningen til det andre makkerparet i gjengen.</p> <p>Etter hvert som man bryter forflytningen ned på par eller makkervis vil man ofte trenge mer plass i bredden for å kunne opprettholde sikring.</p>	<p>Makkervis En mann i hvert makkerpar flytter mens den andre dekker.</p>

Eksempel på ordre for Ild og bevegelse

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Laget skal manøvrere fremover mot en fiendtlig stilling.	I	LF	Laget	Ild og bevegelse	Alternativt «overvåket forflytning»
	R	LF	Laget	To fiendtlige groper i front 100 - observer mine nedslag om 20 sek	Målangivelse i angrep er avgjørende for å fokusere laget i riktig retning, og for å få effekt av dekningsilden.
	F	LF	Laget	Linje	
	M	LF	Laget	Gjengvis	Reguleres fortløpende av lagfører avhengig av situasjon og lende
	Innbruddssted	LF	ALFA	Innbruddssted VENSTRE grop	Gis dersom mulig eller reguleres underveis i manøveren
	Ildledelse	LF	BRAVO	Midten av målet grunnpunkt stor stein. Gjør klar for hurtig ild – 1 magasin, deretter vanlig ild til ALFA er i stilling	Dette punktet kan kreve ytterligere enkeltordrer for å gi grunnpunkter, ildkoordineringstiltak osv.
	Iverksettelse	LF	ALFA	Iverksett når BRAVO åpner ild	

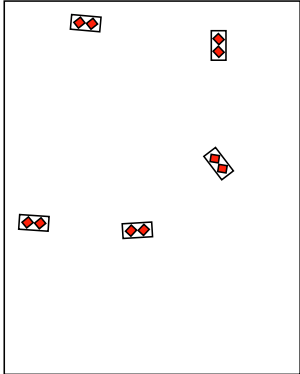
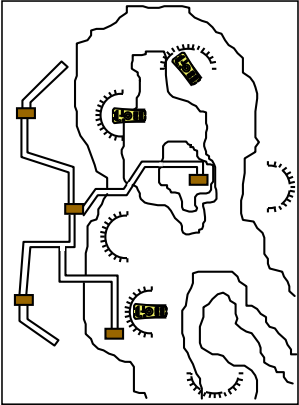
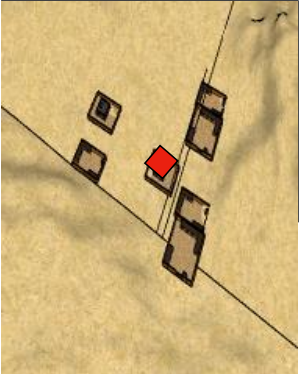
Viktige momenter stridsdrill 2.

- At fremrykning skjer med fokus på korrekt stridsmessig opptreden:
 - o At fremrykningsmetode; huket gange, høy kryping, lav kryping og åling, varieres ut fra terreng og situasjon
 - o Dersom fremsprang nyttes:
 - Maks 3 sek oppe
 - o At soldatene kaster seg ned bak ildstillingen og kryper / åler seg frem i anleggsstilling
 - o At soldatene er seg bevisst kravene til en ildstilling og skiftstilling
 - o At soldatene kryper/åler eller ruller ut av stilling og sjekker utstyr før videre fremrykning (dette må tilpasses til lende / situasjon / krav til hurtighet)
- At laget kommuniserer effektivt verbalt og med bruk av tegn og signaler
- At laget bruker grunnpunkter, målangivelse og ildordrer
- At lagfører plasserer seg hensiktsmessig slik at lagføreren opprettholder situasjonsforståelse og evner å kommunisere effektivt i laget
- At formasjoner endres ut fra terrenget. Ofte foregår mye av lagets forflytning på rekke
- At laget ikke klumper seg når det er på linjeforrasjon
- At soldatene søker etter mål og ikke bare beskytter synlige mål, men også skjulte og sannsynlige mål.
- At lagføreren har ammunisjonskontroll i laget og ved behov iverksetter tiltak for etterforsyning og omfordeling


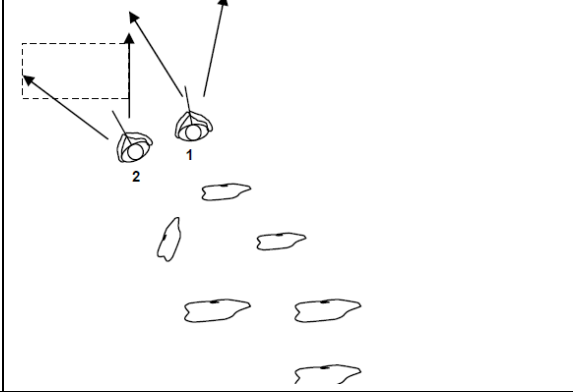
Stridsdrill 3: Innbrudd og strid i stillingens indre²⁴

Hensikten med stridsdrillene er å innøve en effektiv teknikk for å gjøre innbrudd i fiendens ildstillinger, samt slåss i stillingens indre. Dette er lagets mest krevende oppgaver i strid.

Vi skiller mellom tre ulike måltyper.

		
<p>Mål med individuelle stillinger</p>	<p>Mål med utbygde stillingssystemer</p>	<p>Mål med bebyggelse</p>

SD 3a Ta grop (Innbrudd i ildstilling), Kryp & kast og Kast & storm

	
<p>Det er den av soldatene som er best posisjonert for å kaste, som kaster granatene. Inndelingen i 1er og 2er er gjort kun for å forklare drillen enklere.</p>	
<p>Fase 1: Initiating 1er Beordrer: TA GROPP. KLARGJØR SJOKK/SPLINT. 1er skyter enkeltskudd mot stillingen for å holde fienden nede til granaten er i luften. 1er: vurderer og melder hvis mulig TREFF eller BOM på granaten. Skifter deretter fokus mot dyptet når granaten har truffet. Prosedyren gjentas dersom første granat bommet. 2er: Kvitterer MOTTATT. Varsler SJOKK/SPLINT og kaster håndgranat opp i gropen.</p>	<p>Fase 2: Storm Etter at granaten har gått av, stormes gropen. 2er Beordrer: STORM (2er som kastet granaten). 2er fokuserer på selve gropen. 1er: Følger 2er og sikrer området rundt målet. 1er skyter kun på observasjon. Uten håndgranater, må oppdraget løses med ild. Nedholdende ild må da være effektiv til den som skal ta gropa får pipa over kanten og kan bekjempe med hurtig eller automatisk ild.</p>

²⁴ Reglementet for fotlaget s. 61

<p>Fase 3: Sikre målet 2er: Den som kastet granat, hopper ned i stillingen hvis mulig og benytter bajonetten for å sikre at fienden er død. Om nødvendig skyter 2er fra kanten før han fortsetter. Markerer «grop tatt». 1er: Kaster seg i nærmeste stilling bortenfor gropen og sikrer mot dypet. 1er beskytter synlige og sannsynlige mål.</p>	<p>Fase 4: Sikre dypet og melde 2er: Søker nærmeste ildstilling etter å ha ryddet gropa. 1er: Oppgave: <ul style="list-style-type: none"> • Definerer midten av målet/sektorfordeling (stiplet linje) • Gir tegn/melding om innbrudd til LF 2er: Melder sektor Begge beskytter mål 3xS ved behov.</p>

Eksempel på lagførers ordre for ild og bevegelse med bruk av ildstøttegjeng

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Laget har ved ild og bevegelse kommet så nær fienden at laget går over til innbrudd.	I	LF	Laget	Ild og bevegelse	
	R	LF	Laget	To fiendtlige groper på lite høydedrag NORD myr 100 m	
	F	LF	BRAVO	NLF-ildstøttegjeng i stilling på haug høyre	Laget omorganiserer på varslingsord ildstøttegjeng automatisk under NLFs ledelse.
	M	LF	Laget	BRAVO støtter med ild fra haugen. ALFA flankerer venstre og bryter inn i fiendens stilling. BRAVO følger på, på ordre	
	Innbruddssted	LF	ALFA	Innbruddssted VENSTRE grop	
	Ildledelse	LF	ALFA	Vanlig ild	ALFA gis oppdraget slik at BRAVO kan gå i stilling
		LF	BRAVO	Vanlig ild til ALFA er på stormavstand, deretter hurtig ild i ETT min før innbrudd iverksettes	BRAVO klargjør ammo, og går i stilling.
	Iverksettelse	LF	ALFA	Iverksett når BRAVO åpner ild	

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Ved ild og bevegelse har laget kommet så nær fienden at laget går over til innbrudd.	I	LF	Laget	Innbrudd i grop	
	R	LF	Laget	Rett i front to fiendtlige groper	
	F	LF	Laget	BRAVO i stilling på haug venstre. ALFA høyre	
	M	LF	Laget	ALFA tar høyre stilling støttet av BRAVO. BRAVO tar deretter venstre grop selvstendig.	
	Innbruddssted	LF	ALFA	Innbruddssted HØYRE GROPP	
	Ildledning	LF	ALFA	Vanlig ild	ALFA gis oppdraget slik at BRAVO kan klargjøre ammo.
		LF	BRAVO	Om 1 min hurtig ild mot begge groper i 1 min, deretter vanlig ild mot venstre grop	BRAVO klargjør ammo for varig hurtig ild.
	Iverksettelse	LF	ALFA	Iverksett når BRAVO åpner ild	

VIKTIGE MOMENTER

- At det tas høyde for trusselen fra fiendtlige håndgranater ved at teknikkene utføres enkelt, hurtig og presist
- At enkeltmenn har ammunisjonskontroll for å unngå unødige ildpauser i kritiske øyeblikk, begge må også ha tilstrekkelig ammunisjon i våpenet når de flytter mot målet, slik at de kan håndtere nye kontakter.
- At korrekt type granat nyttes ut fra situasjonen. Splint kan benyttes dersom makkerparet har god dekning, men man må også vite om resten av laget er utenfor splintavstand.
- At makkerparet bedømmer effekten av egen granat og kaster flere granater ved behov
- At makkerparet er forberedt på å håndtere fiender som overgir seg under innbruddet
- At man søker minst mulig eksponering mot dyppet ved begge teknikkene.
- At makkerparet er forberedt på å slåss seg videre mot fiendtlige stillinger som plutselig dukker opp foran dem. Man skal dog være forsiktig med å bli dratt videre inn i fiendens stillingsområde uten at dette er koordinert med resten av eget lag.
- At ikke makkerparet grupperer seg for bredt. De maskerer ildstøtten, vanskeliggjør kommunikasjon og reduserer evnen til å støtte hverandre.

Stridsdrillen må trenes mot en tenkende fiende som benytter skiftstillinger, er bevegelig og har gjensidig støtte. Dette for å gi riktig bilde av kompleksiteten i denne fasen av angrepet.

Stridsdrill 5: Stridskontakt

Stridsdrill 5 beskriver hva laget gjør i ulike kontaktsituasjoner.

I kontaktsituasjoner vil troppen vanligvis utføre følgende handlinger:

1. Utgrupper og rapporter.
2. Etabler situasjonsbevissthet og vurder alternativer.
3. Velg handlemåte.
4. Gi ordre.

Lagets stridsdriller understøtter punkt 1 - 4 i troppens handling ved stridskontakt.

Variasjonen i stridskontaktsituasjoner gjør at stridsdrill 5 er delt inn i fire ulike varianter:

Stridsdrill 5a: Stridskontakt, vinne ildoverlegenhet.

Stridsdrill 5b: Stridskontakt, begrenset ildåpning.

Stridsdrill 5c: Ildstøtte, hurtig angrep

Stridsdrill 5d: Stridskontakt, kort hold

Alle variantene har utgangspunkt i «**øyeblikkelig handling ved beskytning**».

Dette heftet vil kun beskrive stridsdrill 5a, Stridskontakt, vinne ildoverlegenhet fordi den vil være aktuell å benytte for alle lagsenheter i Heimevernet.

Øyeblikkelig handling ved beskytning

«Øyeblikkelig handling ved beskytning» utløses enten av varslingsordet «KONTAKT», eller av fiendtlig/egen ildgivning. - Dette danner basisen for både stridsdrill 5a og b.

Situasjon	Ordre	Handling i laget
Laget tas under ild.	KONTAKT!	1. Soldatene kaster seg i dekning. 2. Soldatene går opp i ildstilling.

Stridsdrill 5a: Stridskontakt, vinne ildoverlegenhet.

Øyeblikkelig handling ved beskytning

Stridsdrill 5a: Stridskontakt, vinne ildoverlegenhet.

Situasjon:

Stridsdrill iverksettes i en situasjon der laget går i stridskontakt:

- Med en fiende som umiddelbart lokaliseres.

eller

- Med en fiende som ikke straks lokaliseres men der laget kan beskytte et sannsynlig fiendtlig stillingsområde. Laget er i stand til å avgi massiv ild og tilrive seg ildoverlegenhet så hurtig som mulig.

Hensikt:

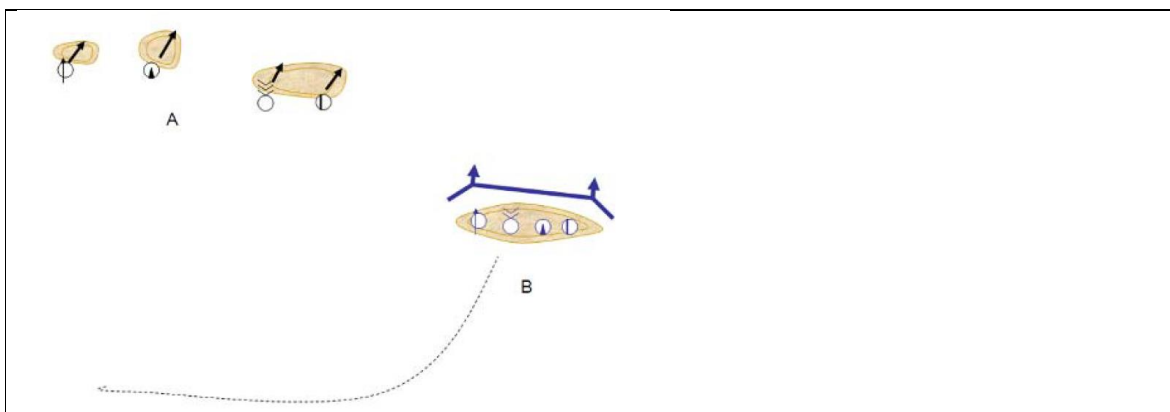
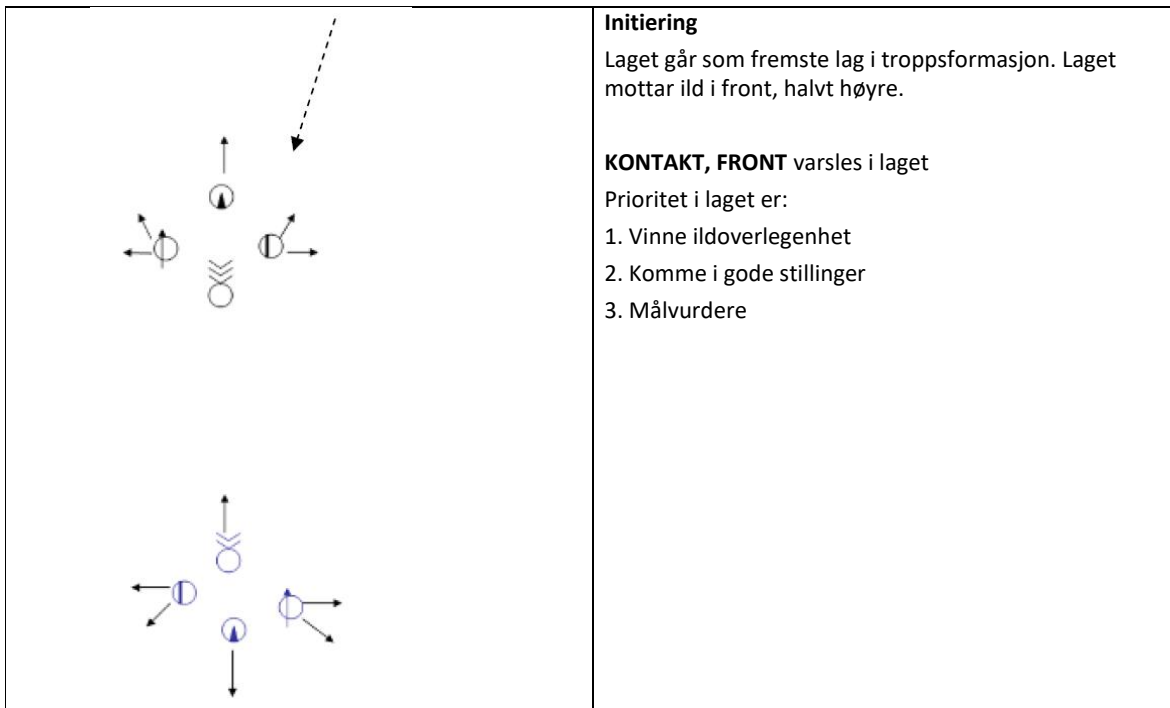
Stridsdrillen skal gjøre laget i stand til hurtig å vinne lokal ildoverlegenhet slik at laget kan manøvrere inn i best mulig stillinger, samtidig som stridskontakt med fienden opprettholdes.

Varslingsord:

Initiering: KONTAKT FRONT, HØYRE, VENSTRE, RYGG (ikke relevant når laget er del av troppsformasjon)

Manøver: BLI, TREKK UT, FREM, RULL OPP H/V, I STILLING H/V

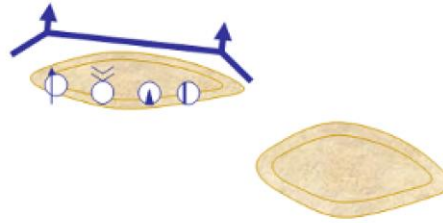
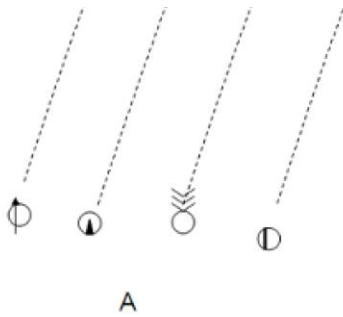
Stridsdrill 5a: Stridskontakt, vinne ildoverlegenhet Eksempel:



Ildoverlegenhet

ALFA kaster seg i stilling og besvarer ilden. STORMILD nyttes innledningsvis, deretter vanlig ild.

BRAVO søker stilling i flanken etter NLFs bestemmelser og går i ildstilling. STORMILD iverksettes slik at ALFA får ladet om.

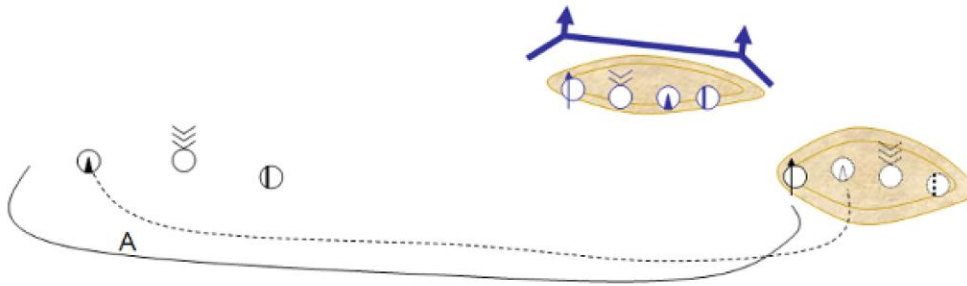


Komme i gode stillinger

LF beordrer ALFA TREKK UT (ENKELTVIS, MAKKERVIS, PARVIS, GJENGVIS)

NLF beordrer STILLING BAK HØYRE

Lagfører trekker ut bakover. LF beordrer RULL OPP HØYRE.

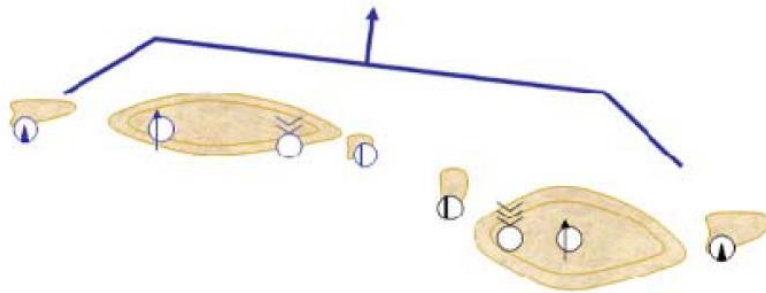


Vurdere lende/alternativer

Her vises et eksempel der lagføreren trekker bakover for å finne gode stillinger. Dette er ofte den beste løsningen fordi laget er «kjent» i lendet de har beveget seg gjennom. Noen ganger kan laget BLI i stillingene de havnet i, som del av ØH, eller laget kan flytte FREM til bedre stillinger.

Komme i gode stillinger

Lagfører ruller enkeltvis mot høyre til bedre stillinger. Ytre venstre flytter først.



Gjøremål i laget

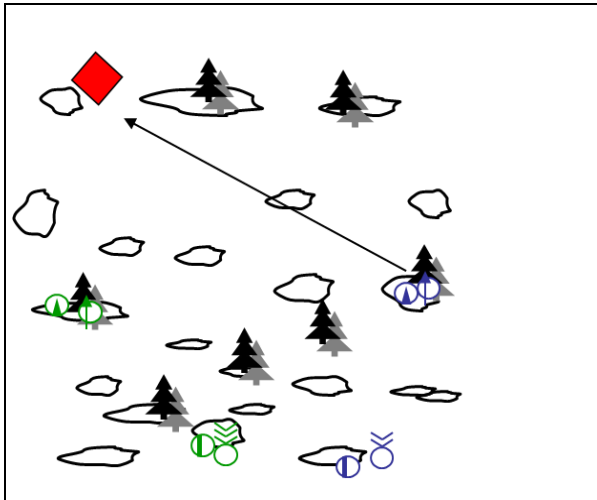
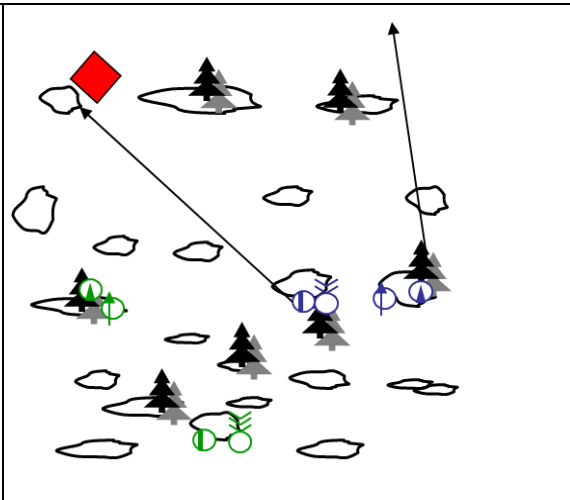
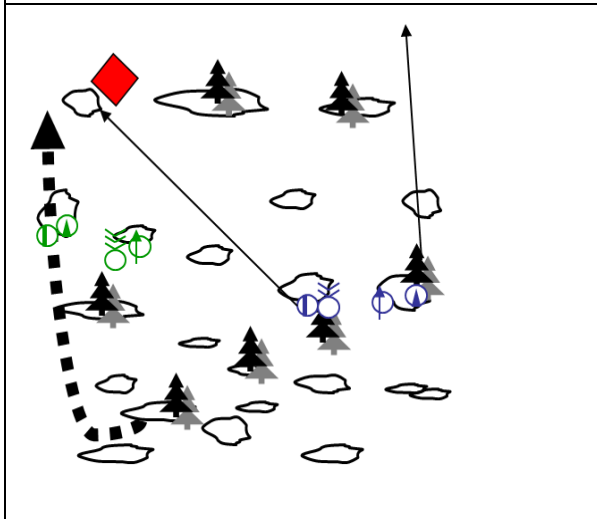
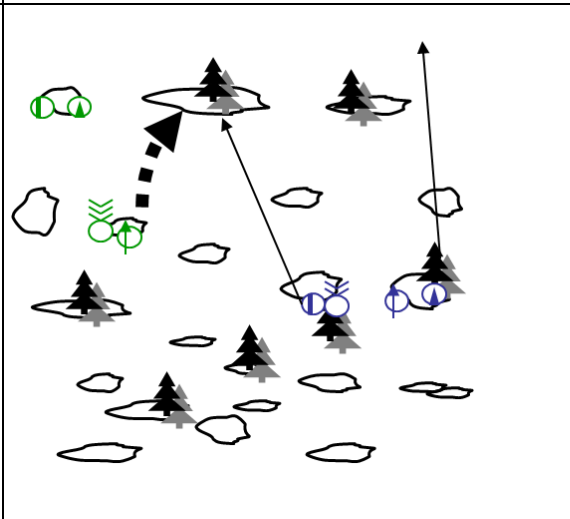
1. Stillingsbesettelse med alle våpen.
2. Ildordrer.
3. Ildkommandoer.
4. Når lagføreren bedømmer at han har vunnet ildoverlegenhet:
5. NLF overtar kommandoen.
6. LF målvurderer.
7. LF tegner skisse.
8. LF møter troppsjef og mottar ordre.
9. LF overtar kommando og gir ordre i laget.
10. NLF treffer tiltak for ammunisjonskontroll og etterforsyning av ammunisjon.

Viktige forhold

- Handlingsmønsteret må drilles og overlæres.
- Det må trenes slik at BRAVO har effektiv ild mens ALFA lader om etter initialildåpningen.
- Hurtige målangivelser og ildledning må vektlegges.
- Hurtig og resolutt ledelse i laget er en forutsetning.
- Varslingsord skal brukes for å reagere hurtig.

Stridsdrill 2, 3 og 5 i sammenheng

- **Lokalisering:** laget må lokalisere fienden for å kunne binde ham.
- **Binde:** laget må binde fienden med ild for å kunne manøvrere mot ham.
- **Manøvrere:** laget må kunne manøvrere for å komme inn på stormavstand.
- **Innbrudd og rydding:** laget må kunne bryte inn i fiendens stillinger.

	
<p>Lokalisere Fienden lokaliseres av BRAVO. Stridsdrill 5 beskriver stridsteknikken i laget</p>	<p>Binde BRAVO går i stilling og binder fienden med ild. Stridsdrill 5/2 beskriver utførelsen.</p>
	
<p>Manøvrere ALFA manøvrerer for å slå fienden. Stridsdrill 2 beskriver utførelsen.</p>	<p>Slå Makkerpar bryter inn i fiendens stilling. Stridsdrill 3 beskriver utførelsen. Lokal ildstøtte, i dette tilfellet LF og LMG1, følger hurtig på for å støtte fremste makkerpar mot dypet.</p>

Stridsdrill ALFA: Klar til strid (KTS)²⁵

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Laget skal gjennomføre klar til strid før neste oppdrag.		LF	Laget	REKKE	Den enkelte inkludert lagfører inntar rekkeformasjon.
		LF	Laget	VENDING UTAD, TØM VÅPEN	
	Varsling	LF	Laget	Klar til strid. Kontroller. Avmelding til meg om 10 min	Personlig utrustning og deretter avdelingsutrustning kontrolleres.
HK	Funksjonstest	Ladegrep, test av sikring, avtrekk. Tydelige knepp på omstillerfløyen. Kontrollskyt våpenet.			
	Kontrollpunkter	Kolben kan låses i seks posisjoner. Reservebatterier: min 1X AA i kolben. Kolbe stilles i riktig posisjon. Varsleren hekter opp sluttstykket i bakre stilling.			
	Reservesikte	Framsiktet kan vippe opp og er uskadet. Baksiktet kan festes og er uskadet.			
	Puss	Lett innoljet innvendig. Særlig kontaktflatene mellom hane, sluttstykke og ladearm.			
	Forskjefet	Sitter fast. Sjekk tiltrekningsmoment på skruen med momentnøkkel.			
	Aimpoint	Sitter fast. Puss linser ved behov. Funksjonstest. Slå på i henhold til. utelys.			
	Lykt	Funksjonstest. Puss glass. Sett på IR- filter. Evt. sikre m/tape.			
	6 x 416 magasiner	Uten bulker eller skader. 6 x 27/3 (NM223/sporlys på toppen).			
	Laserpeker	Riktig filter montert, Linser og filter rene, siktekontroll, funksjonstest alle funksjoner.			
	Monokkelbrakett	Kontroller at monokkel og brakett kan festes på våpenet.			
Hjelm	Tilpasset	Justering/ tilpasning. Rist hodet hardt, skal sitte tett og fast.			
	Taktisk merking	Tilstede, rett og festet. Synlig og iht. tjenestestilling.			
	IFF-merking	I henhold til SOP i avdelingen eller ordre			
Verneutstyr	Vernemaske med innhold	Funksjonskontroll. Futtal uten skader, godt festet, filterpatron godt skrudd i på riktig side (venstre/høyre skyter). Drikkekork til feltflaske, putepakket rensmiddel, flaskepakket rensmiddel, 2 blokker, påvisningspapir. På ordre: tetthetskontroll (nervegassstab og 3 antropin)			
	Stridsbriller/ Hansker	Kontrolleres at er komplett, hele og i orden. Knebeskyttere om du har. M-04 kan det legges inn utklippet liggeunderlag.			
I uniform/ stridsvest	Magasin	Fulle, uten bulker og skader			
	Granater	Kontroller alle visuelt, Hel splint.			
	Sanitetsutstyr	Innhold i henhold til SOP, kvalitet, holdbarhet/emballasje og plassert likt iht pakningsplan.			
	Bajonett	Lett innoljet. Sjekk innfesting			
	Feltspade	Spadeblad med skruer uten skader. Spadehåndtak helt uten skader og innoljet. Kan låses i to stillinger.			
	Nattoptikk	Batteri satt i. Funksjonstest. Kontroll av hode/hjelm/våpenfeste.			
	Vannbeholder/ Vannflaske	Fylt med ferskt vann, Uten lekkasje, Vernemaskekork.			
	Kompass	Helt, uten luftbobler.			
	Personlig kamuflasje	Kamuflert i henhold til. oppdrag.			
	Diverse	Blyant og notisblokk, pakket vannrett. Hodelykt. Toalett-papir, våtservietter, to sandsekker.			
	Gjenkjenningsmerke	Minimum ett festet rundt halsen.			
Avmelding					
Lagfører	Tilbakemelding	G 1	Den enkelte	Avmelding	
	Tilbakemelding	G 1	LF	LF, gv 1 stiller KTS.	LF noterer og gir samlet avmelding

- At drillen gjennomføres så tidlig at det er mulig å rette på de feil og mangler som avdekkes før oppdragsløsning iverksettes
- At det er den faktiske tilstand som avmeldes, ikke det laget skulle hatt om alt var i orden
- At lagfører inspiserer den enkelte og forvisser seg om tilstanden ved selvsyn

²⁵ Reglementet for fotlaget s. 61

Stridsdrill CHARLIE: Forberedt stillingsbesettelse²⁶

Forberedt stillingsbesettelse gjennomføres primært under forsvarsstrid. Grunnlaget for stillingsbesettelsen er troppssjefens ordre. Normalt vil troppssjefen gi ordre til samlet tropp. I så fall vil lagføreren kunne utelate enkelte punkter i sin ordre. Til lagets O-møte forbereder lagføreren en lagførerordre for forsvar.

Eksempel på Stridsdrill Charlie:

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader	
Lagfører fører laget frem til hvilestillingen.		LF	Laget			
	Varslingsord	LF	Laget	Forberedt stillingsbesettelse		
Pakninger og matr. lines		LF	Laget	Hvilestilling her		
Lagfører samler laget og orienterer om følgende punkter	Situasjon	LF	Laget	Et fiendtlig mekanisert kompani er forventet å angripe ned dalen om ett døgn.	Situasjon og oppdrag utelates ofte fordi troppssjefen i forsvar vil tilstrebe å gi ordre til samlet tropp.	
	Oppdrag	LF	Laget	Vi skal stanse fiendens fremrykning i dalen.		
Lagfører tar laget med frem til stillingsområdet.						
Lagfører setter ut sikring dersom det er nødvendig.	Sikring	LF	LMG G-1	Sikre	Lagfører nytter ALFA LMG og en geværmann til sikring. De plasseres i sin fremtidige stilling.	
Ordre til sikringen	Stilling	LF	LMG	I stilling ved grøftende.		
	Ildområde	LF	LMG	Venstre begrensning stor furu. Høyre begrensning brukket stor bjørk		
	Ildåpningsbestemmelser	LF	LMG	Ildåpningslinje er kraftlinje.		
	Gjenta	LF	LMG			
		LMG	LF	Jeg gjentar...		
Lagfører organiserer laget slik at hver soldat er gruppert slik LF vil.						
Alle i laget må se hele stillings- og ildområde. Hvis det ikke er mulig, flytter lagføreren laget under ordregivningen for å sikre at alle forstår ordren	Gruppering	LF	Laget	Vi er fremre venstre lag. Til høyre for oss har vi lag 1. Bak oss lag 3. Til venstre for oss lag 1 tropp 2.	REKKEFØLGE SOM HURTIG	STILLINGSBESETTELSE
	Stillingsområde	LF	Laget	Fra grøfte-ende til høyden!		
	Ildområde	LF	Laget	Venstre begrensning stor furu. Høyre begrensning brukket stor bjørk		
Grunnpunktene angis fra venstre mot høyre. Ved behov peker lagføreren ut avstandslinjer i terrenget. (Dette står normalt på avstandskortet.)	Grunnpunkter	LF	Laget	Grunnpunkt stor stein, 250. Grunnpunkt hus, 300. Grunnpunkt stolpe, 180.		

²⁶ Reglementet for fotlaget s. 49-50

Se side 50 for en mer detaljert beskrivelse.	Ildåpningsbestemmelser	LF	Laget	Ildåpningslinje er kraftlinje.	
Gir laget et helhetlig bilde av hvor lagets våpen skal virke. LF repeterer dette i hver enkelt stilling for skytteren	Virkning avdelingsvåpen	LF	Laget	LMG-er, hovedskuddsretning mot grunnpunkt stolpe. M-72, mot vei ved grunnpunkt hus. GUR, dødsone bak grunnpunkt stein.	Dette gjentas for hvert våpen i mer detalj når disse vises i stilling.
	Spørsmål?	LF	Laget		Lagføreren avklarer ev. spørsmål fra laget.
Lagfører stiller kontrollspørsmål.	Kontrollspørsmål	LF	NLF	NLF gjenta ild- område!	For å sikre at de viktige punktene mtp. stillinger er oppfattet stiller lagføreren kontrollspørsmål.
	Kontrollspørsmål	LF	G-1	G-2 gjenta ildåpningsbestemmelsene	
Fellesbestemmelsene					
Fellesbestemmelser gis	Tidsplan	LF	Laget	Fellesbestemmelser som er relevante, gis til laget. Lagføreren presiserer forhold rundt opptreden i stilling.	
	Arbeidsplan feltarbeider	LF	Laget		
	Lysplan/ Laserbruk	LF	Laget		
	Beredskap	LF	Laget		
	Handling ved:	LF	Laget		
	Vakthold og varsling	LF	Laget		
Ordre avsluttes	Ordre slutt	LF	Laget		Lagføreren avklarer ev. spørsmål fra laget
Lagfører viser hver soldat i stilling					
		LF	Laget	Jeg viser hver soldat i stilling.	Hver soldat får sitt eget ildområde som overlapper med nabostillingene. Lagfører presiserer virkeområde for avdelingsvåpen (GUR og M-72) i hver enkelt stilling.
NLF og G-4 får en dobbeltgrop.		LF		Følg meg.	
	Stilling	LF		Dobbeltgrop her.	
	Ildområde	LF		NLF: som Mg G-4: V. Begr. stor Furu. H. Begr. stein	
	Gjenta	LF		Ildområde gjentas	
Lagfører tar hele tiden stikkprøver for å sikre at alle kjenner grunnpunkter, ildområder osv. Stillingsarbeidene begynner umiddelbart etter at lagføreren har tildelt stillinger.					

Viktige momenter

- Gruppering av våpen er viktigere enn å holde faste makkerpar eller gruppering i laget
- Repetisjon av informasjon skjer kontinuerlig
- Alle i laget må kjenne nabostillingenes plassering
- Det er fordelaktig å kunne gi ordren til hele laget. Dersom situasjonen tilsier at sikring ikke må grupperes ut, kuttet dette punktet

Stridsdrill DELTA: Reorganisering (GLEMT)²⁷

Hensikten med reorganisering er i prioritetsrekkefølge:

- Etablere hurtig forsvar for å stå imot et motangrep
- Omfordeling av mannskaper og ammunisjon
- Behandling og evakuering av sårede
- Gjennomføring og sikring av målet
- Evakuering av krigsfanger

G	Gruppering	- Laget foretar hurtig stillingsbesettelse på linje eller i kringvern.
L	Lokalisering av fienden	- Lag opprettholder, etter ordre, strids- eller observasjonskontakt med fienden. - Lagfører oppsummerer striden i laget ved å lese sin forståelse av hva laget har vært i kontakt med, og hva laget har tatt ut hos fienden. - Lagføreren melder inn en fullstendig kontaktrapport.
E	Etterforsyning	- Førstehjelp gis. Laget kontrollerer deretter utrustningen og omfordeler utstyr/ammunisjon.
M	Melding til troppssjef	- Laget melder på samband eller sender en ordoannans til troppssjefen hvis nødvendig.
T	Tilbakeføring av sårede	- Laget evakuerer personell eller legger dem igjen for å evakuere dem senere, når tid og situasjonen tillater det.

Viktige momenter!

- At stillingsbesettelsen går hurtig slik at laget kan slå tilbake motstøt - egenbeskyttelse er svært viktig.
- At omfordeling av ammunisjon skjer hurtig.
- At førstehjelp gis.

Eksempel på lagførers ordre for reorganisering.

Situasjon	Fra	Til	Ordre	Merknader
Laget har slått fienden i området og har fått i oppdrag å reorganisere.	LF	Laget	Reorganisering, hurtig stillings-besettelse	Ordre for hurtig stillingsbesettelse nyttes
Etter at laget har kommet i stilling og har kontroll på terrenget iverksettes selve reorganiseringen.	LF	Laget	Reorganiser parvis. Avmelding til meg når klare.	Førstehjelp gis. Deretter kontrollerer laget sin utrustning.
	LF	Laget	Avmelding.	Den enkelte melder av hva den har av ammunisjon, kritisk utstyr, og ev. etterforsyner/omfordeler hvis mulig.
	LF	Laget	Gir føringer for evakuering og etterforsyning	Laget må være forberedt på å bringe skadde/fanger til troppens samlingspunkt og hente ammunisjon der selv.

²⁷ Reglement for fotlaget s. 122

DEL 3 LAGFØRER

Rutetilvisning²⁸

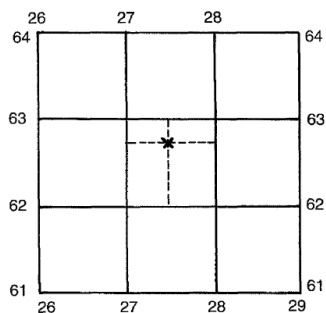


Fig 26
Uttak av rutetilvisning

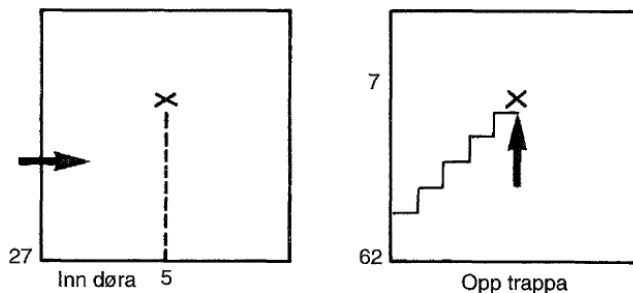


Fig 27
Huskeregul for uttak av rutetilvisning

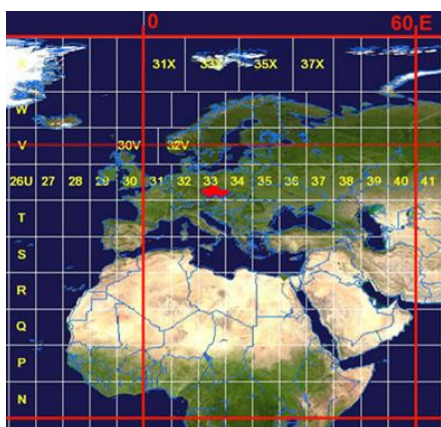
På kart i målestokkene, 1:50 000 og 1:25 000 er rutenettet trukket opp for hver kilometer. På disse kart nytter en vanligvis **seksifrede rutetilvisninger** (100 m-tilvisninger) som tas ut slik:

- noter de to sifrene som er trykt på den nord-sydgående rutenettslinje som går nærmest VEST for punktet (i eksemplet 27)
- bedøm hvor mange hele tiendedeler av neste rute punktet ligger ØST for denne linjen (i eks 5), og føy dette tallet til de to (i eks 275)
- noter de to tilsvarende sifrene på den øst-vestlinjen som går nærmest syd for punktet (i eks. 62)
- bedøm hvor mange hele tiendedeler av neste rute punktet ligger NORD for denne linje (i eks 7), og føy dette tallet til de to andre (i eks 627)
- rutetilvisning for punktet er først de tre sifrene for ØST-verdi (275) og dernest for NORD-verdi (627)

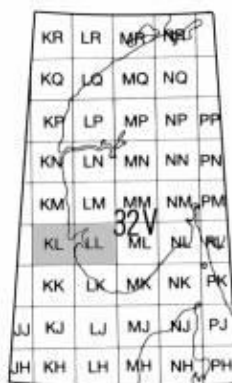
MGRS (Military Grid Reference System) brukes for komplett rutetilvisning, da legges sonebelte og 100-km rute til den seks sifrede ruten man har, f.eks 32V(sonebelte) NP (100-km)

- Rutetilvisningen blir da slik: 32V NP 275 627

SONEBELTER



100-km ruter



Lagførerens lendevedurdering KOD²⁹

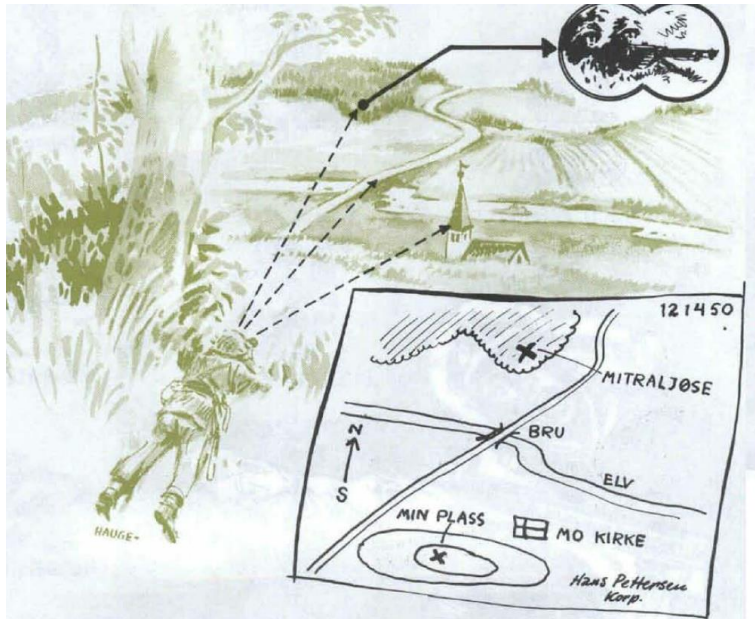
Lagførerens lendevedurdering
Kunstige og naturlige hindere
Identifisere kunstige og naturlige hindre som sinker eller hindrer bevegelse. Eksempler på naturlige hindre er slukter, kløfter, raviner, grøfter, tett skog, myrer, vann, elver, innsjøer og menneskebygde hindre som byer, bebyggelse og jernbane linjer. Eksempler på kunstige hindre er minefelt, stridsvognsgrøfter, veikrater, forhugninger og piggrådshinder.
Vurderinger i angrep
Er det kunstige eller naturlige hindre der jeg skal rykke frem nå? Hvor har fienden plassert våpen for å dekke sine hindre og hvilken type våpen bruker han? Hvem støtter gjennombrøytingen av hinderet? Hvis jeg må utføre et gjennombrudd, hvor er det forventede gjennombruddstedet? Kan jeg omgå hinderet?
Vurderinger i forsvar
Hvordan vil naturlige hindre og lavt fremkommelig terreng påvirke fienden? Hvor er det planlagt minefelt og hindre?
Observasjon og skuddfelt
Lagføreren identifiserer hvilke områder som gir klar observasjon og skuddfelt for både angriper og forsvarer. Vurder dødsoner (terreng som hindrer observasjon fra ett punkt til et annet) og vurder muligheten for en angripende styrke til å dekke eller støtte bevegelse med direkte ild. Identifisere eksponeringslinjer i terrenget.
Vurderinger i angrep
Hvor har fienden skuddfelt og kan konsentrere sin ildgivning? Hvor har fienden begrenset skuddfelt og er ikke i stand til å konsentrere ildgivning? Hvor er det stillinger som egen styrke kan støtte med ild fra? Hvordan ildleder jeg?
Vurderinger i forsvar
Hvor får fienden observasjon og skuddfelt fra? Hvor er mitt primære bekjempningsområde? Har jeg et sekundært bekjempningsområde? Hvilke tiltak må treffes for at jeg effektivt kan ildlede?
Dekning og skjul
Lagføreren ser på lendet med blick for vegetasjon, slukter, småhauger og andre lendevedgjenstander for å identifisere områder som gir dekning (for ild) og skjul (for observasjon).
Vurderinger i angrep
Hvilke fremrykningsakser gir både skuddfelt og effektiv dekning og skjul? Er det dødsoner foran fiendens stillinger som kan utnyttes ved innbrudd? Tillater deler av lendet skjult og dekket fremrykning? Er det identifiserbare eksponeringslinjer i terrenget?
Vurderinger i forsvar
Hvilke områder gir fienden dekning og skjul? Er det farlige dødsoner foran noen av ildstillingene mine? Hvordan kan jeg nekte fienden å utnytte dekning, skjul og dødsoner?

29 Reglementet for fotlaget s.43

Skissetegning³⁰

En enkel skisse er rask å tegne og kan si mer enn mange ord, den kan derfor utfylle eller helt erstatte en skriftlig tekst. Skissen skal vise terrengets viktigste detaljer riktigst mulig i forhold til hverandre. Den må være enkel, og bare inneholde det som er av betydning. Husk:

- Bruk faste karttegn
- Skriv alltid med blokkskrift
- Skissen skal ha datotidsgruppe, nord-syd pil og navn på den som har tegnet den.



Skisse kan benyttes for å forklare et oppdrag eller orde. En skisse er en forenkling av virkeligheten, der man trekker ut det viktigste. Det er lettere å forstå noe som er visualisert ved skisse enn noe som er skrevet i melding (tekstformat).

Et av de viktigste hjelpemidlene lagføreren har for å gjøre seg forstått er visualisering. Videre kan lagføreren kommunisere ved hjelp av skisser, modellbord eller en modell i full størrelse



30 Reglementet for fotlaget s.39

Lagførers minimumsordre - IRFMI³¹

IRFMI er et stridsledelsesverktøy som lagføreren kan benytte når situasjonen tilsier en endring i plan eller handlemåte. Denne ordren er ment brukt underveis i en operasjon eller i umiddelbar forkant av en operasjon dersom lagfører ikke har tid til å gi en lagførerordre.

Denne må kunnes utenat av lagfører.

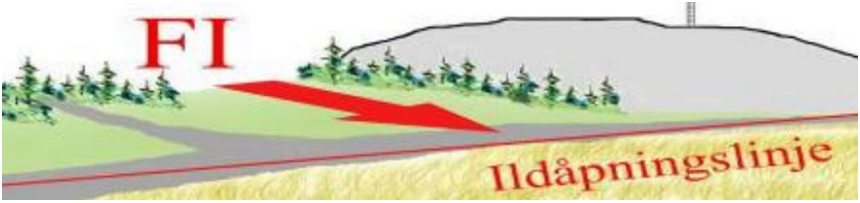
		Forklaring av punkt
I	Innledning	Lagfører angir hva han vil skal skje, f.eks hvilken stridsdrill som skal benyttes.
R	Retning: til fienden til egne på forflytningen	Lagfører angir retning til fienden med avstand i meter og hvilke styrker som er der (hvis nødvendig). Lagfører angir retning til egne med avstand i meter og hvilke styrker som er der (hvis nødvendig). Lagfører angir retning for fremrykning og avstand på forflytningen i meter. → HVOR SKAL LAGET og HVA ER DER?
F	Formasjon eller gruppering	Lagfører gir formasjon i laget ved fremrykning. Eller: Lagfører gir stilling for gjenger, makkerpar eller enkeltmenn som utgangspunkt for den videre manøver. → HVORDAN SER LAGET UT I LENDET?
M	Metode / kort plan	Lagfører gir en kort plan for hvordan laget skal forflytte seg eller manøvrere. → HVA ER LAGFØRERS PLAN?
I	Innbruddssted, ildledning, iverksettelse	Benyttes ut fra behov, ofte nyttes alle tre, noen ganger ingen. Det er ingen fast rekkefølge. → HVOR SKAL LAGET BRYTE INN? → ILDLEDELSE (hvilke ildkommandoer/ildordrer må gis?) → NÅR ØNSKER LAGFØREREN AT LAGET IVERKSETTER?

³¹ Reglementet for fotlaget s. 47

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Laget skal forflytte seg selvstendig.	I	LF	Laget	Forflytning	
	R	LF	Laget	Til høydedraget 600m i front	
	F	LF	Laget	1 Rekke til vi krysser veien, deretter 2 rekker.	
	M	LF	Laget	Kontinuerlig marsj til vi nærmer oss toppen av høyden, der gjennomfører vi hurtig stillingsbesettelse.	
	Innbruddssted	LF	-	-	Ikke relevant -kuttet
	Ildledelse	LF	Laget	Ildåpning på ordre.	
	Iverksettelse	LF	Laget	Iverksett!	

Situasjon	Ordrepunkt	Fra	Til	Ordre	Merknader
Laget ligger på linje i stilling. Fienden er observert. Lagfører vil gjennomføre et ildoverfall og deretter trekke laget tilbake.	I	LF	Laget	Vi gjennomfører ildoverfall.	
	R	LF	Laget	Retning til fienden: 300m rett frem. Retning på vår forflytning: 600m så i lendet.	Lagfører peker ut retningene når han gir ordren.
	F	LF	Laget	Innledningsvis linje, deretter 1 rekke.	
	M	LF	Laget	Samla ildåpning deretter gjengvis tilbake til slukta, Geværgjeng dekker, MG flytter først. Fra slukta rekke hurtig til samlingspunkt.	
	Innbruddssted	LF	-	-	Ikke relevant -kuttet
	Ildledelse	LF	Laget	Midten av målet – feltvogna. Stormild 30sek. Ildåpning på kommando.	
	Iverksettelse	LF	Laget	ILD!	Når lagfører velger å åpne ild.

Ildåpningsbestemmelser³²

På ordre	Ild kan kun åpnes når ordregiver har gitt klarsignal. Ildåpning på ordre kan brukes for å oppnå sjokkeffekt, for å skjule grupperingen lengst mulig og der avdelingssjefen er usikker på situasjonen. Når ordren om ild er gitt til underavdelingen kan den for eksempel benytte på kommando for å få ordren effektivert
På kommando	På kommando nyttes når man ønsker å utløse ilden samlet i tid og rom. Dette er en meget effektiv måte for å kunne oppnå overraskelse og kraftsamling. Måten det utføres på er ved helt klare signal med enkelhet som prinsipp. Eksempler: ved lyssignal, sporlys, første skudd, ved første PV-våpen, nedtelling på nett eller lignende.
Avstand	Ildåpningsavstand betyr at man tidligst kan åpne ild når fienden er innenfor en gitt avstand. Ildåpningsavstand kan for eksempel benyttes ved angrep i mørke, hvor man ønsker å manøvrere nærmere før ild åpnes mot fienden. Kan også nyttes i forsvar når det er vanskelig å ta ut en markert ildåpningslinje eller du ønsker å slippe fienden nærmere for å utnytte flere av avdelingens våpen.
Ildåpningslinje	«Ildåpningslinje» er en linje i terrenget som markerer overgang fra «på ordre» til «på observasjon». Ild kan åpnes så snart fienden passerer linjen. Ildåpningslinje brukes for å oppnå kraftsamling i tid og rom, og for å sikre ildåpning ved bortfall av ledelsespunkt eller kommunikasjon. Kraftlinjer, bekker, veier, høydedrag og skogkanter kan benyttes som ildåpningslinjer. 
Fri	Ildåpning fri betyr at valg av tid for ildåpning overlates til det nivået som mottar ordren. Den enkelte kan da fritt velge å åpne ild innenfor den gitte ROE som foreligger. Ildåpning fri kan være fornuftig å bruke i uoversiktlige situasjoner, ved store avstander eller i mørke og dårlig sikt. Den enkelte underavdeling kan velge å gi strengere ildåpningsbestemmelser enn det som er gitt ham. Men man kan ikke gi mildere. For eksempel kan troppssjef gi sine LF-ere «ildåpning fri» men LF kan velge å gi sine soldater ildåpning «på ordre».
Ildforbud (bundet)	Ildforbud betyr at all ild skal stanses. Brukes i situasjoner hvor det er veldig uoversiktlig eller der man forventer egne inn i ildområdet. Kan begrenses i tid og rom. Ild i selvforsvar vil alltid være tillatt selv under ildforbud.
Retten til selvforsvar	Uavhengig av ildåpningsbestemmelser har enhver soldat rett til å åpne ild når eget eller andre soldaters liv er i direkte fare.

³² FR 6-21 Reglement for fotlaget s.23

Ildledning

Ildledning – Ildområde

Et ildområde er et område hvor en avdeling er ansvarlig for overvåking og bekjempelse av mål. Ildområde tildeles normalt tropp og lag.

Ildledning - ildsektor

En ildsektor er den del av troppens/lagets ildområde hvor det enkelte våpen/den enkelte soldat er ansvarlig for overvåking og bekjempelse av mål. Flere våpen kan ha samme ildsektor.

Mellom lagene/vognene er det hensiktsmessig å definere sektordele. Sektorer bør overlappes.

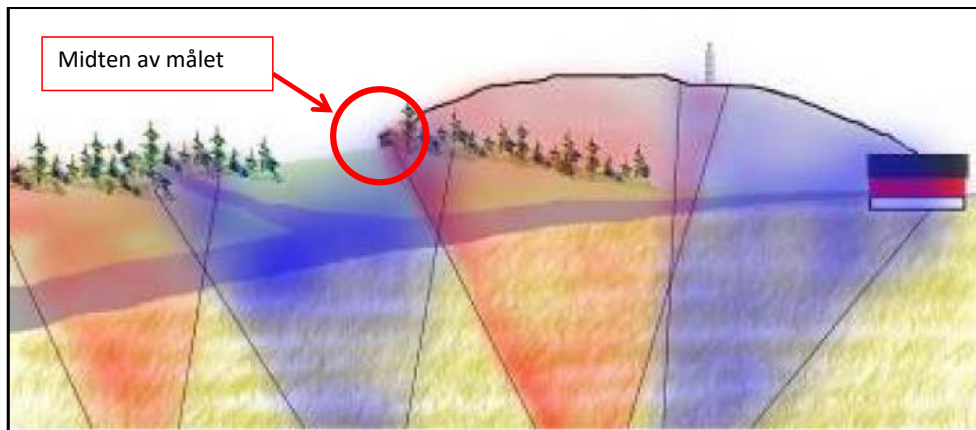
Ildledning – Målfordeling

Hovedregelen er å bekjempe mål i egen sektor først og deretter i makkerens eller lagets ildområde.

Med normalfordeling menes at hver soldat har ildsektor som tilsvarer sin plass i formasjonen. Eksempelvis at høyre mann skyter på høyre fiende, venstre mann skyter på venstre fiende, midtre mann skyter på midtre fiende osv.

Normalfordeling gjelder alltid, hvis ingen annen ordre er gitt.

Ildledning – Midten av målet.



Eksempel på sektorfordeling med utgangspunkt i «Midten av målet» :

Midten av målet: Høyre kant av skog glenne.

Venstre begrensning: Markant skogkant halvt venstre; **Høyre begrensning:** GP hus

Midten av målet er lagets hovedskuddsretning og normalfordeling skjer utfra dette punktet.

Dette bør være en fysisk synlig gjenstand eller lendedetalj. Dette er et godt verktøy for rask sektorfordeling og målgivelse. Det kan brukes til å styre både ild og manøver.

Ildhastighet ³³

Ildhastighet		Forklaring
Vanlig ild (skudd pr. minutt)		Standard ildhastighet med mindre annen ordre blir gitt. Vanlig ild er ammunisjonsbesparende, gir moderat ildvolum og har et høyt krav til treffsikkerhet. Hensikten er å beskytte fienden over tid.
10	25	Hele laget eller hele gjenger er innledningsvis ildenheten. Lagføreren eller nestlagføreren kan gjennom enkeltordrer redusere antallet skyttere som avgir ild.
HK	LMG	
Hurtig ild		Hurtig ild kan holdes over begrenset tid i laget eller gjengen. Ildhastigheten er ammunisjonskrevende og har redusert krav til treffsikkerhet. Hensikten er å støtte andre lags manøver.
20	100	Hele laget eller hele gjenger er alltid ildenheten. Det er viktig at manøvrerende lag hører at ilden økes ved overgangen til hurtig ild.
HK	LMG	
Stormild (skudd pr. minutt)		Stormild nyttes i kritiske situasjoner, for eksempel når fienden angriper og er på håndgranatavstand, i sammenstøtsstrid på korte hold, eller dersom laget hurtig må tilrive seg ildoverlegenhet.
30	200	Ammunisjonsforbruket blir svært høyt og observasjonsevnen reduseres til et minimum. Dette gjør at evnen til å vurdere effekten av egen ild og evt. korrigere den blir svært dårlig. Stormild må derfor benyttes med omhu.
HK	LMG	

Ildordre (EMU) lagsnivå

Enhet		MG-gjengen/Geværgjengen
Målangivelse	Retning	Grunnpunkt stein, høyre klokka 2,
	Avstand	100m, på brinken, Infanteri i stilling
	Mål(beskrivelse)	
Utførelse	Våpen	GUR, 3 granater, ild når LMG er effektiv.
	Ammunisjonstype	LMG, spredningsild, hurtig ild, ild på kommando.
	Ammunisjonsinnsats	
	Ildhastighet/ildefekt	
	Ildsort	
	Tid/varighet	
	Ildåpning	

³³ Reglementet for fotlaget s.20

Statusrapport – GLA³⁴

Dette er en enkel og hurtig melding som bør gis uoppfordret jevnlig og som kan nyttes på alle nivåer. TRSJ kan anmode om dette fra sine lagførere. Lagførere og troppssjefer oppdaterer hverandre sideveis med denne raskt.

- **GRUPPERING**, hvor er jeg gruppert, hva kan jeg observere og/eller dekke med ild, blindsoner?
- **LOKALISERING** av fienden inkludert en tilbakemelding på hva vi har påført fienden av tap. Hva har vi sett, hvor er han sist sett, hva gjorde han?
- **ANBEFALING** om hva avdelingen bør gjøre i forbindelse med egen disponering, bruk av støtteressurser og støtte fra naboavdelinger.

EKSEMPEL

«29P dette er 22P, GLA følger»

«Gruppering, i stilling på taket av bygning 5, sikrer mot NORD, veikryss. Dekker veien videre NORD 400m og skogkanten ØST - VEST ved grunnpunkt KIRKE. Ser ikke veien fra krysset mot ØST grunnet bebyggelse, over.»

«Lokalisering - nedkjempet TO fiendtlige infanteri i krysset. 5 - 6 trakk ut veien mot ØST, har ikke visuell på disse nå. Ingen andre fiendtlige observasjoner, over.»

«Anbefaler at vi sikrer herfra, og at 23P rykker frem langs GUL akse og besetter bygning 9 for å få innsyn langs aksene mot ØS, over.»

³⁴ Reglementet for fotlaget s.28

Samband

OPS/lederstasj	9	Liaison	H
Fremskutt led	9A (91A)	Sanitet	7
Sjef	91	MP	U
NK	92	Trentropp	8
Adm off	9F	Tropp	1-6
Samb off	93	LAG 1 til 5	Tropp, Nr lag. (1.A)
Relè	93A-OSV		
E-off	9E		

Fonetisk alfabet

A ALFA	K KILO	U UNIFORM	0 NULL
B BRAVO	L LIMA	V VICTOR	1 EN
C CHARLIE	M MIKE	W WHISKY	2 TO
D DELTA	N NOVEMBER	X XRAY	3 TRE
E ECHO	O OSCAR	Y YANKEE	4 FIRE
F FOXTROT	P PAPA	Z ZULU	5 FEM
G GOLF	Q QUEBEC	Æ ÆRLIG	6 SEKS
H HOTEL	R ROMEO	Ø ØSTEN	7 SJU (IKKE SYV)
I INDIA	S SIERRA	Å ÅSE	8 ÅTTE
J JULIETT	T TANGO		9 NI

Tips: Svar på oppkalling med leselighet. Det er ofte dette er selve henvendelsen.

Eks: 3- dette er 9- over

- Dette er 3- sterk og klar- over
- Dette er 9- samme rapport tilbake- melding følger- meld klar –over....

Ekspedisjonsord³⁵

NORSK	Engelsk	Forklaring
DETTE ER	THIS IS	Denne sending er fra etterfølgende kallesignal
OVER	OVER	Slutt på min sending, venter svar.
SLUTT	OUT	Slutt på min sending, venter ikke svar. (Nettet frigjort for trafikk)
VENT	WAIT	Vent noen sekunder (maksimum 5 sekunder).
VENT SLUTT	WAIT OUT	Vent, jeg kaller deg senere. (Nettet frigjort for trafikk)
FORBERED	PREPARE eller EXECUTE TO FOLLOW	Etterfølgende melding/ordre/forhåndsavtalte kodeord skal forberedes.
IVERKSETT	EXECUTE	Etterfølgende melding/ordre/forhåndsavtalte kodeord skal iverksettes
MELDING FØLGER	MESSAGE	Sendes foran teksten i en formell melding eller når meldingen må skrives ned. Send gjerne "MELD KLAR FOR MOTTAK AV MELDING" først.
KVITTER SÅ LANGT		Kvittering ønskes for del av melding eller ordre dersom denne deles opp. Svar med MOTTATT.
MOTTATT	ROGER	Jeg har mottatt din siste sending.
ERKJENN	ACKNOWLEDGE	Pålegg til adressat om å erkjenne at en ordre/viktig melding er mottatt og forstått.
FORSTÅTT	WILCO	Jeg har mottatt din melding, forstått den og vil etterkomme den. Skal bare brukes av adressaten. Betydningen av MOTTATT er innbefattet i FORSTÅTT Svar på ERKJENN.
GJENTA	SAY AGAIN	hele den siste sendingen (eller som angitt).
JEG GJENTAR	I SAY AGAIN	Jeg gjentar hele min sending (eller som angitt).
VERIFISER	VERIFY	Kontroller hele meldingen (eller som angitt) med utstederen og send den riktige versjon. Brukes av adressaten når han finner det nødvendig.
JEG VERIFISERER	I VERIFY	Det som følger er kontrollert med utstederen og gjentas. Svar på VERIFISER. Dersom man ikke umiddelbart kan verifisere en melding, skal man svare VENT SLUTT for å unngå å oppta nettet mens man kontrollerer meldingen
RETTELSE	CORRECTION	Det er gjort feil i denne sending. Nyttets også som svar på VERIFISER når det er funnet feil.
ALT ETTER	ALL AFTER	Den del av meldingen jeg viser til, er alt som følger etter
ALT FORAN	ALL BEFORE	Den del av meldingen jeg viser til, er alt som er sendt foran
ORD ETTER	WORD AFTER	Ordet i meldingen jeg viser til er det som følger etter
ORD FORAN	WORD BEFORE	Ordet i meldingen jeg viser til er det som står foran
JEG STAVER	I SPELL	Med det fonetiske alfabet. Ordet/meldingen bør noteres.
LES TILBAKE	READ BACK	Les tilbake hele sendingen nøyaktig slik den er mottatt.
JEG LESER TILBAKE	READ BACK	Følgende er mitt svar på LES TILBAKE.
KORREKT	CORRECT	Din siste melding var riktig.
FEIL	WRONG	Din siste melding var ikke riktig. Det riktige skal være...
TID	TIME	Tidsgruppe, datotidsgruppe eller klokkeslett følger umiddelbart.

³⁵ Felthåndbok - Sambandstjeneste

TALLTEGN	FIGURES	Tall følger umiddelbart.
KALLESIGNAL	CALL SIGN	kallesignal følger umiddelbart
KARTREFERANS	GRID	kartreferanse følger umiddelbart
FRA – TIL	FROM – TO	Ordene i meldingen det vises til, er fra og med – til og med.
DIN	YOUR	Etterfulgt av klokkeslett, datotidsgruppe eller journalnummer/utsteders nummer brukes som referanse til en tidligere melding eller ordre.
IKKE SVAR	DO NOT ANSWER	Kalte stasjoner skal ikke svare.
INFO	INFO	Gjenpartsadressat(er) følger etter dette ekspedisjonsordet.
SNAKK LANGSOMMERE	SPEAK SLOWER	Du sender for fort.
TRANSITTER (TIL)	RELEY (TO)	Send denne meldingen videre til alle adressater eller adressater som følger umiddelbart.
TRANSITT FRA	RELEY FROM	Meldingen er fra.
FRA	FROM	Utsteder av meldingen følger etter dette ekspedisjonsord.
TIL	TO	Adressat(er) følger etter dette ekspedisjonsordet.
UNNTATT	EXCEPT	Unntatt fra kallingen er
SKILLE	BREAK	Slutt på min sending, ny sending følger umiddelbart etter.
AUTENTISER	AUTHENTICATE	stasjonsautentisering med følgende to testelementer
JEG AUTENTISERER	I AUTHENTICATE	svar på AUTENTISER
AUTENTISERING	AUTHENTICATION IS	meldingsautentisering med følgende verdi
INTET HØRT	NOTHING HEARD	fra stasjon etter dette ekspedisjonsordet (nyttes etter å ha kalt på en stasjon tre ganger uten svar)
UKJENT STASJON	UNKNOWN STATION	Dersom du skal svare noen, men ikke har oppfattet kallesignalet, f eks "UKJENT STASJON – DETTE ER – 9 – OVER"
NO PLAY		nødmelding ved rapporter om inntrengning fra IKKE NATO styrker, ved ulykker, personskader ol som ikke er en del av spillet. All annen sambandstrafikk opphører umiddelbart. NO PLAY meldinger bygges opp som observasjonsmelding. Eksempel: NO PLAY – NO PLAY – (9 – DETTE ER) – 3 – To mann tatt av snøskred 100 m nord veikryss 513 983 – NO PLAY – NO PLAY – OVER
RAPPORTER MINE SIGNALER	RADIO CHECK	Sender vil vite hvor godt mottaker mottar ham. Følgende svar er mulig: STERK OG KLAR - LOUD AND CLEAR SVAK MEN LESELIG - WEAK BUT READABLE STERK OG FORVRENGT - LOUD AND DISTORTED SVAK OG ULESELIG - WEAK AND UNREADABLE

Etableringshjul ved sikring av egen base eller objekt³⁶

TROPPENS ETABLERINGSHJUL	
Innen 15 min:	Innen 30 min:
Stridsdrill C – Forberedt stillingsbesettelse - gjennomført - Stillingen besatt meldt	Ildområde i troppen sydd sammen – umiddelbare innspill til støtte og mål meldt inn
Ildledelse koordinert i troppen – grunnpunkter og ildåpningsbestemmelser	Koordinering med nabotropper gjennomført
Vakthold etablert i henhold til beredskap	Postinstruks, avstandskort og vaktlister ferdig
Hvileområde tatt ut – utstyr lines – kjøretøy parkert	Ildsektorer merket
Stillingsutbedring iverksatt iht. arbeidsplan	Veimerking til stillinger etablert
Innen 60 min:	Innen 120 min:
Hvileområde etablert – hygiene, sambandsvakt, smelting av snø, matlaging	Våpen, ammunisjon, optikk og kjøretøy vedlikeholdt
Groper ferdige til knestående skytestilling	Kritisk kontrollert og behov innmeldt
Eventuelle patruljerutiner / fremskutt sikring iverksatt	Alarmøvelse gjennomført
Kamouflering gjennomført	Troppens ildplanskisse klar
KTS gjennomført / ammunisjonsdepoter etablert	Ild- og lysoppdrag forberedt
Lagets ildplanskisse klar	Videre arbeid iht. arbeidsplan

Geværlagets stridsberedskap³⁷

Regulerer beredskap og vakthold i stillingsområder og baser, både midlertidige og stasjonære.

Alle vaktposter bør ha samband uansett beredskapsgrad og høyere nett skal alltid være bemannet av troppen.

Uavhengig av beredskap må lagfører fylle intensjonen om kontroll i egen sektor. Dersom han ikke klarer det innenfor anbefalt bemanning må han enten omgruppere, øke beredskapen eller anmode om støtte. Avgjørelsen tas i samråd med troppsledelsen.

Grønn	Gul	Rød	Alarm
Når en ikke har stridskontakt med FI, og kontakt er lite sannsynlig.	Når kontakt med FI patruljer er sannsynlig.	Når fiendtlig angrep kan forventes.	I stridskontakt eller stridskontakt nært forestående
1 post pr. lag som enkeltpost i lyse, dobbeltpost i mørke, tåke og snøtykke. Hvilende personell kan ta av seg støvler og utrustning.	1 post som for grønn beredskap, postert ved MG-stilling. 50% av hvilende personell kan ta av seg støvler og utrustning med mindre annen ordre gis. De øvrige klar til utrykning.	50% av lagets styrke i stilling. Lagets avdelingsvåpen betjent klar til øyeblikkelig å løse ildoppdrag. Hvilende personell i telt eller dekningsrom klar til øyeblikkelig utrykning.	Alle stillinger, avdelingsvåpen og vogner bemannet. NB: Stillingsgang kan gjennomføres som «stille alarm»

³⁶ Håndbok for fotlaget i felt s.160

³⁷ Håndbok for fotlaget i felt s.31

Vaktpostinstruks: SOLOAPEFE³⁸

POSTINSTRUKS		
S	Situasjonen i ansvarsområdet	<ul style="list-style-type: none">• Hva er det som ventes inn mot mitt ansvarsområde?• Hvor er det sannsynlig at fienden kommer?• Med hvilken styrke kommer han?• Når kommer han?
O	Området som skal overvåkes	Venstrebegrensning: Høyrebegrensning:
L	Lendet	Er det lendegjenstander som skiller seg ut? Er det blindsoner/ skjulte fremrykningsveger i sektoren? Hvor langt ser vaktposten i lyse/ mørke? Hvor langt kan vaktpostens våpen virke?
O	Opptreden på poststedet	<ul style="list-style-type: none">• Hvordan skal vaktposten opptre(liggende, stående osv..)• Bruk av tegn, signaler samband• Hvilket antrekk og hvilken utrustning skal vaktposten bære.• Varslings- og ildåpningsbestemmelser, eksempler: Lange drag i snora: LF frem til poststedet Korte drag i snora: Laget i stilling Lysrakett: Kun TRSJ ordre M19-ladninger: Kun i selvforsvar FI patruljer: Skal passere, men LF varsles Sivile: Passerer uanmeldt
A	Avløsning	<ul style="list-style-type: none">• Når skal avløsning være?• Hvem skal avløse vaktposten?• Rutiner for avløsning
P	Poststedet	<ul style="list-style-type: none">• Hvor er vaktstillingen plassert (i lyse og i mørke)?• Hvilket utstyr skal være tilstede i vaktstillingen?• Hvilken vei benyttes inn/ut av stilling
E	Egne avdelinger og naboposter	<ul style="list-style-type: none">• Hvor er naboposten plassert og hvilket lag er det?• Hvor er nærmeste ildstilling og ildsektor?• Hvor er nabotroppen?
F	Feltrop	<ul style="list-style-type: none">• Muntlig overlevering av feltrop/tallkode• Hvilke andre tiltak er gjort for å identifisere egne?
E	Egne patruljer	<ul style="list-style-type: none">• Har avdelingen patruljer ute?• Når ventes de tilbake?• Hvor skal de innpassere?

³⁸ FR 6-21 Reglement for fotlaget s. 34

Målkort til vaktpost ³⁹

Målkort																																		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20															
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t															
Avstander Beskrivelse venstre begr										Avstander Beskrivelse høyre begr																								
Lende beskrivelse					Dekkmærke					Retn til senter					Målt med																			
Gr.pkt. 1					Gr.pkt. 2					Gr.pkt. 3					Gr.pkt. 4					Gr.pkt. 5					Gr.pkt. 6					Gr.pkt. 7				
DTG										Tegn av																								
Posisjon (kartref.)										NOORD																								

³⁹ FR 6-21 Håndbok for fottroppen s.198

Innskyting av våpenet ⁴⁰

Innskyting av våpen er en forutsetning for at soldaten skal treffe nøyaktig de mål han sikter på. Både primærsiktet og sekundærsiktet/reservesikte skal skytes inn. Stridssikte er definert som den avstand våpenet (begge sikter) skytes inn til. Avdelingen vil bestemme om stridssiktet skal skytes inn til 200m eller 300m. Innskyting bør utføres i liggende stilling med støtte (liggende lav dekning). Fremgangsmåten er:

- Innskyting på 200 m gjøres med innskytingsskive 30m for hovedsiktet HK-416
- Innskyting på 300 m gjøres med vanlig redusertskive
- Skyt en samling på 4 skudd med siktepunkt midt i blinken, ikke forlegg. Skytes flere ganger til skytingen er tilfredsstillende (3 skudd i en sirkel med 4,5 cm tverrmål).
- Dersom samlingen ligger utenfor skiva, kan du skru siktet inn ved hjelp av en makker. Du tar ut sluttstykket og sikter gjennom pipa, mens makker ser i siktet og skrur rødpunktet inn på svarten.
- Finn middeltreffpunktet av de 3 skudd som tilfredsstiller samlingskravet.
- Still deretter inn sikte på våpenet til senter av skiva.

Siktejustering av hovedsiktet

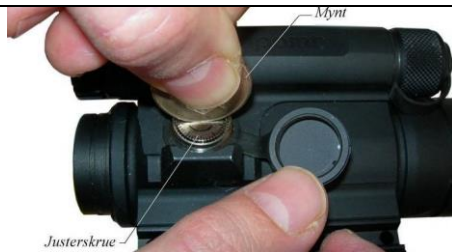
For justering av siktet må du åpne beskyttelsesdeksel for siktejustering side og høyde (Se bildet under)

NB! Dekslene skal kun skrues igjen med hånd, ikke med verktøy:

Bruk mynt, skrutrekker, hylsebunn eller flatklemt tomhylse

Justering side:

- Flytte treffpunkt til høyre, skru sidestillingsskrue MED pila
- Flytte treffpunkt til venstre, skru MOT pila



Justering høyde:

- Flytte treffpunkt opp: skru MED pila
- Flytte treffpunkt ned: skru MOT pila.
- Siktejusteringen bekreftes med 4 skudd kontrollskyting

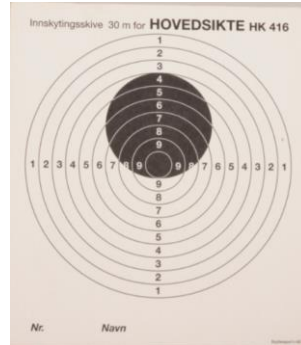


40 Håndbok for skyteinstruktør s 58-62, beskrivelse av treffbilder og feilretting.



Redusertskive for innskyting på 30m til stridssikte 300m.

Brukes både for Aimpoint og reservesiktet.



Redusertskive for innskyting på 30m til stridssikte 200m. Finnes i 2 varianter:

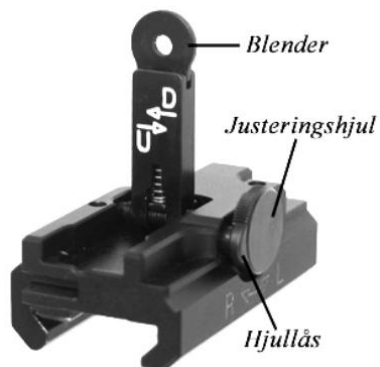
for aimpoint og for reservesiktet.

Siktejustering av reservesiktet.

Treffpunkt skal flyttes NED: Dra blenderen helt opp, og drei den i "D"-retningen.

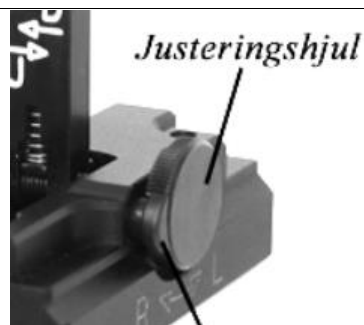
Treffpunkt skal flyttes OPP: Dra blenderen helt opp, og drei den i "U"-retningen.

Etter justeringen av siktet trykker du blenderen helt ned i styresporet.



Treffpunkt skal flyttes til HØYRE: Trykk ned hjullåsen, og drei justeringshjulet mot høyre, "R".

Treffpunkt skal flyttes til VENSTRE: Trykk ned hjullåsen, og drei justeringshjulet mot venstre, "L".



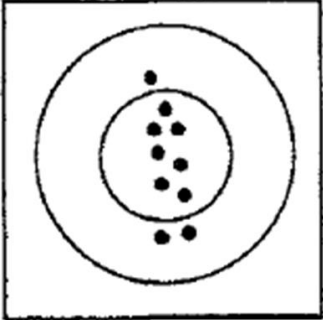
Siktejustering HK-416					
Innskytingsavstand		30	100	200	300
Aimpoint					
Ett knepp tilsvarer i cm på treffbildet	Høyde/side	0,48	1,6	3,2	4,8

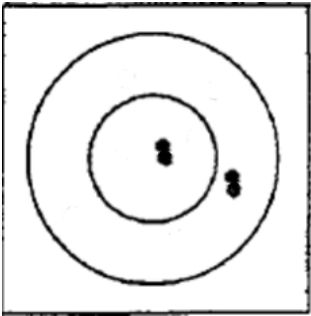
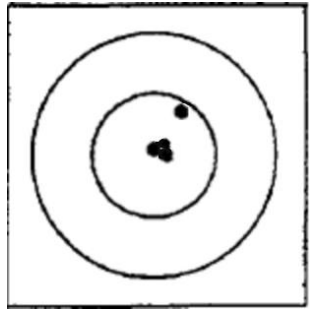
Reservesikte		30	100	200	300
Ett knepp tilsvarer i cm på treffbildet	Høyde (1/2 omdreining)	1,2	4	8	12
	Side (1/4 omdreining)	0,9	3	6	9

Forlegging av siktepunkt HK-416											
Avstand siktet er innskutt til	Avstand til målet (m)										
	100	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600
200	4	4	0	-9	-25	-47	-76	-115	-165	-228	-307
300	12	17	16	11	0	-18	-44	-78	-124	-183	-257


Grunnleggende treffbilde analyse HK-416 med aimpoint⁴¹

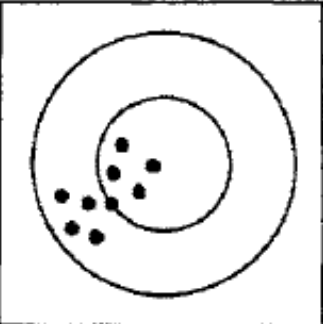
- Treffbildene kan brukes for å finne de vanligste skytterfeil ved liggende presisjonsskyting med Aimpoint.
- Ikke for bruk på stående skyting.
- Før skyting – sjekk at Aimpoint og forskjefte sitter fast og at lysstyrken i siktet er justert etter lysforholdene på banen.
- Ved skyting med reservesiktene er det flere faktorer som spiller inn – spesielt siktefeil.
- Skyttere som skyter gode samlinger med Aimpoint, men sprer med reservesiktet vil som regel kun ha siktefeil.

Høydespredning	Årsak	Tiltak
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Feil kolbe lengde 2. Kolbens plass i skuldra 3. Venstre arm 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Juster kolbelengde slik at når skytter griper om pistolgrepet og bøyer armen 90grader i albueleddet så får kolbekappen kontakt med innsiden av albueleddet. 2. a) Sjekk at kolben plasseres høyt nok i skuldra. b) At sterk hånd drar kolben inn i skuldra for å sikre god kontakt. 3. Sjekk at det er beinstrukturen som holder våpenet oppe.

2+2 / 3+1	Årsak	Tiltak
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bytter stilling / forandrer den iløpet av serien. Stillingen er anspent/ unaturlig når skytter starter serien. Kroppen «retter» seg underveis til stilling som er mer komfortabel. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skytter må forsikre seg om at han er avslappa og komfortabel i stillingen FØR han skyter skudd nr.1. Verifiser stilling ved å la skytter lukke øynene og puste fra anleggsstilling og deretter åpne øynene og verifisere at siktet fortsatt er i midten/svarten.
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Skytter har manglende fokus på første eller siste skuddet i serien. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Opplys skytter om at alle skudd teller.

⁴¹ Håndbok for skyteinstruktør s.59-60

Dårlig samling (Uten tendens i noen retning)	Årsak	Tiltak
	<p>1. Anspent stilling - Medfører flytting/endring av stilling etter hvert skudd.</p> <p>2. Skyter for fort - Rekker dermed ikke å puste nok. Medfører anspenthet og manglende fokus.</p> <p>3. Manglende fokus/ Mental tilstedeværelse - Vil bare «bli ferdig»/ ser ikke hensikten med skytingen etc.</p> <p>4. Skyter med for stor prikk i aimpointen - Fører til forskjellig plassering av siktepunkt fra skudd til skudd.</p> <p>5. Målfokus – Blikket er på målet i avtrekksøyeblikket</p>	<p>1. Se 2+2. Rett stillingen slik at skytter blir komfortabel.</p> <p>2. Presiser at skytter tar seg bedre tid på serien. Skyte tempoet er ikke viktig under samlingskytinger.</p> <p>3. Vurder å ta en pause i skytingen.</p> <p>4. Juster ned lysstyrken på aimpointen slik at den kan plasseres likt på skiva fra skudd til skudd.</p> <p>5. Forklar skytteren at blikket skal gå til siktet i avtrekksøyeblikket.</p>

Skrått ned venstre (motsatt for links skytter)	Årsak	Tiltak
	<p>1. Avtrekkerfingers plassering - Kontakt med avtrekker for langt ut eller inn på finger.</p> <p>2. Manglende ettertrykk</p> <p>3. Skytter «bestemmer seg»/Napper - Skytter drar av skuddet brått idet siktet er på målet et kort øyeblikk.</p>	<p>1. Korriger plassering av avtrekkerfinger.</p> <p>2. Tren tørravtrekk med fokus på ettertrykket.</p> <p>3. a) Forklar viktigheten av å koordinere pust, siktebilde og avtrekk. b) Få skytter til å ta avtrekk veldig sakte.</p>

Stor spredning (Store deler av skiva)	Årsak	Tiltak
	<p>1. Lukker øyet/skuddredd</p> <p>2. Dårlig syn - Medfører forskjellig siktepunkt fra skudd til skudd.</p> <p>3. Øyets oppfattelsesevne - Øyet oppfatter 2 prikker i aimpoint eller at prikken er avlang. Medfører forskjellig siktepunkt fra skudd til skudd. (Dette er ikke samme som at skytter har dårlig syn)</p>	<p>1. Krever tett veiledning og oppfølging. Eks: Snakke igjennom avtrekket mens skytter skyter, fokus på ettertrykk og melde treffpunkt basert på å se hvor våpenet ender opp etter rekyl.</p> <p>2. Brillor eller linser.</p> <p>3. En løsning kan være å gi skytter 3X forstørrelse til aimpointen.</p>

Strid i bebygd område (SIBO)

Stridsdrill 4a: Pardrill



Drillen gjennomføres av fire mann. Dørråpner kalles «delta» for å få en bedre flyt i meldingsgangen. Soldatene bør ikke ha faste roller eller være i faste par. Soldatene må trenes til å lete etter en "jobb" og ta den første som er ledig.

Den første som kommer til en ny dør, går ned på kne og sikrer den.


De to neste som er klare, stiller seg opp på dør.

Den første blir 1-er og den andre blir 2-er.

Han som sikrer døren skal dekke ryddeparet mens de gjør seg klare til å entre rommet.

Når 1-er løfter våpenet og overtar sikringen av døren, vil sikreren gå inn som 3-er i formasjonen. For å utnytte overraskelsesmomentet er det viktig at man er koordinert før rommet entres.

Varslingsord og handlinger

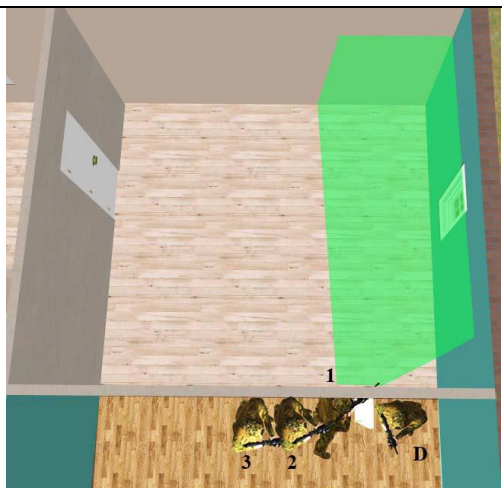
Fra	Til	Varslingsord/tegn	Handling/merknad
LF	Entringspar	Oppstilling dør/ta rom – rett frem/ høyre/venstre!  Hånd knyttes og bankes på hjelm, for så å peke mot dør (Samme for «Ta grop»)	Paret som skal rydde neste rom, tar oppstilling på riktig side av dør. Det er den siden av døren som gir dem enklest vei inn, samtidig som dørråpneren får åpnet døren på en rask og hensiktsmessig måte. «Oppstilling dør» betyr å stille opp på dør og ikke rydde rom før man får klarsignal. Ved ordren ta rom, skal man rydde rommet i det formasjonen er klar. Da trenger de ikke å vente på klarsignal.
Delta	Entringspar	Delta klar!	Dørråpneren har kontroll på hvordan døren skal åpnes, og våpenet er sjekket og klart til å kunne besvare eventuelle trusler.
2-er	1-er	2 klar!	Når 2-er har gjennomført personlig sjekk og klargjøring melder han 2 klar. Han klemmer forsiktig på makkerens overarm, da støy i bygningen kan gjøre det umulig for 1-er å høre hva som blir sagt.
1-er	Hele oppstillingen	1 klar!	Når 1-er har gjennomført personlig sjekk og klargjøring, melder han 1 klar. Samtidig som han melder klar, hever han våpenet for å vise at han er klar, og at han tar over sikring.



Når 1-er har hevet sitt våpen og tatt over sikring, flytter sikrer seg raskt bakerst i formasjonen som 3-er. (Heving av våpenet er signalet for at sikrer skal flytte, hvis han ikke hører at 1-er melder klar).



3-er har kommet seg bakerst i formasjonen. Formasjonen står tett sammen, og inntil veggen. Dette for å skape en best mulig dødsvinkel hvis det skulle bli skutt ut gjennom døren. Tett formasjon gjør at 1-er og 2-er føler de har støtte og ikke kommer til å rydde rommet alene. Døråpneren teller ned for å sørge for at åpning av dør og entring av rom skjer synkront, for å ta rommet hurtig og skape et overraskelsesmoment på fienden. Samtidig som han teller ned, nikker han med hodet. Dette grunnet eventuell støy i bygningen. Døråpner teller ned: 3 – 2 – 1 – KJØR! Legg trykk på KJØR! Det vil skape en «boost» for dem som skal entre rommet.



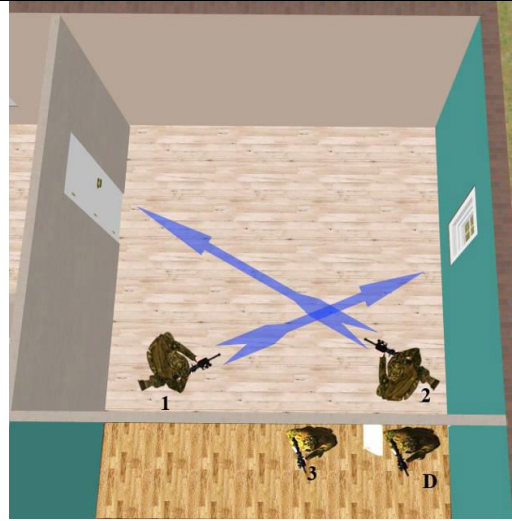
Når døren åpnes, entrer paret rommet. Det første 1-er ser, er en liten del av rommet, det grønne området, og han søker videre mot trussel, som er blindsonen til venstre i rommet. 2-er går motsatt vei av 1-er, i dette tilfellet vil det si høyre. Våpenet til 2-er heves idet 1-er går klar av hans 45° sikkerhetsvinkel.



Paret har kommet seg inn i rommet.
 3-ers oppgave blir å stanse ved dørkarmen og entre rommet hvis det blir ropt «Støtte!» fra ryddeparet.
 Det er viktig at ryddeparet angir hvilken side støtten skal komme inn.
 Eksempel: «Støtte inn venstre!»






1-er fortsetter å søke mot største trussel. 2-er er inne og kryssjekker grundigere i området som var 1-ers første øyekast over sektoren. Begge trekker unna døråpningen som er definert som farlig område, og sveiper rommet.



Når rommet er sveipet i henhold til beskrivelse, under pkt. 3.2.2, finner 1-er og 2-er en posisjon de kan sikre områder fienden kan entre inn i rommet fra.
 Det er viktig å ikke sitte rett foran farlige områder, men sette seg i en vinkel hvor det er vanskelig for fienden å påvirke oss. Hensikten med å kryssikre er å få en bedre vinkel til å sikre en åpning. For eksempel vil 2-er i dette tilfellet ha dårligere kontroll på vinduet enn det 1-er har. Det samme for 1-er og døren.
 Videre gjennomføres en visuell kontroll av makker, ved å se raskt bort på ham. I situasjoner med høyt adrenalin og stressnivå kan soldater ha fått skader de ikke kjenner selv. Se etter om makkeren blør eller har synlige skader.
 Første meldingsgang er internt for paret slik at 1-er vet de har kontroll på rommet. Det er alltid høyeste tall som begynner å melde først, og det er raske og konsise meldinger.

Varslingsord og handlinger

Fra	Til	Varslingsord/tegn	Handling/merknad
2-er	1-er	2 klar sikrer dør venstre	Man melder det som sikres, og retning avgjøres ut fra døren man entret rommet gjennom.
1-er	2-er	1 klar sikrer vindu høyre	Man melder det som sikres, og retning avgjøres ut fra døren man entret rommet gjennom.

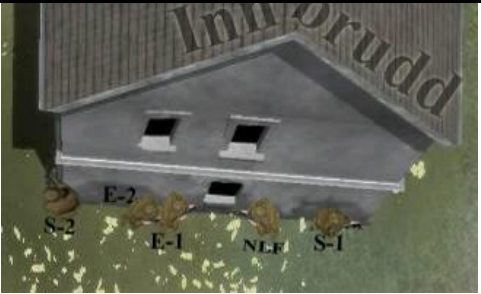
	<p>Dersom man ønsker å rydde stille, vil en godt trent avdeling etter hvert som drillene er innøvd, ha en forståelse av hva som skal skje. Da kan drillene utføres lydløst med tegn og signaler. Tegnet for å rydde stille er å sette en hånd mot øret, og vri håndflaten mot de andre soldatene og tilbake mot øret igjen. Gjentas flere ganger.</p>
	<p>Fi i den retningen: Våpenet støtes gjentatte ganger mot den retningen fienden er. Brukes ved observasjon av antatt fiendtlig personell.</p>
	<p>Ta stilling / ta mål Hånd knyttes og bankes på hjelm, for så å peke mot den stillingen eller det målet som skal tas.</p>

Stridsdrill 4b: Innbrudd i bygning - lav entring ⁴²

3.5.4.2 Innbrudd i bygning – stridsdrill 4b, lav entring



Entringsgjengen har identifisert venstre side av bygningen som sitt startpunkt. De står på rekke før de iverksetter, for å kunne nyttiggjøre seg av bygningens skjul og dekning. Entringsparet står fremst, deretter NLF og sikringsparet.



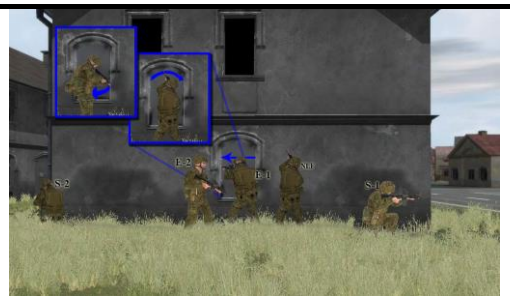
Formasjonen er på plass ved innbruddet, og entringsparet er klare til å ta entringspunktet. Sikrerne på hushjørnet er en nærsikring for de som skal entre. Man kan sikre rundt hjørne, slik venstre sikrer gjør, eller tilbaketrukket, som høyre sikrer gjør. Det er det situasjonen som avgjør, og det må vurderes i forhold til hvor andre egne er, og hva disse har kontroll på.



1-er i entringsparet og NLF sikrer inn i entringspunktet. De melder viktige observasjoner. Samtidig gir NLF ordre om granattypen som skal nyttes. Siden dette er den kritiske delen ved et innbrudd, å skaffe seg et fotfeste, bør man bruke den kraftigste granaten som bygningen tåler. Husk at bygninger som har vært utsatt for trykk, kan bli ustabile.



Drillen for å entre inn i entringspunktet er den samme som for entring av rom. Høyeste nummer klargjør granaten. I dette tilfellet er det 2-er som gjør det. Det brukes splintgranat, da denne bygningen gir god nok dekning til dem som står utenfor. Det vil også være aktuelt å ha med seg et entringsverktøy frem, som brekkjern/«hooligan-tool», til å slå hull i ruter med – og renske det etterpå.

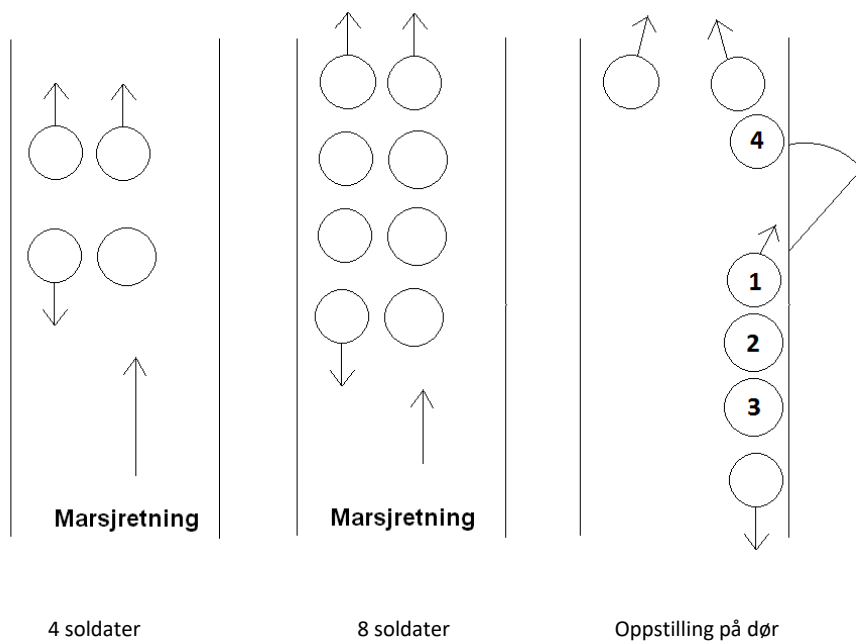


Når granaten har gått av, trekker 1-er frem i vinduet og sveiper det før han går inn. Fienden kan ha lagt ut feller rett innenfor vinduet, og man må også sjekke gulvet for hull og taket for trusler. NLF flytter sitt fokus til andre trusselområder på bygningen.

1-er entrer rommet, og 2-er følger på. Sveip av rommet er som beskrevet.

Teknikk for rydding av korridor ⁴³

I drillen nyttes minimum 4 soldater. Formasjonen ivaretar sikring i front og bakover. Baksikrer beveger seg baklengs, han støttes av sidemann. Den samme formasjonen nyttes også når flere enn 4 inngår. Gjengen skal være i stand til å takle oppdukkende hendelser.



Viktige momenter ifm rydding av korridor:

- Alltid to mann som sikrer i front. Ved behov skal også en mann sikre bakover.
- Ved rydding av et rom med lukket dør, skal sikrere gå forbi og sikre videre nedover korridoren, mens de som kommer bak, stiller på dør og klarer rommet.
- Når man står i ro og sikrer, så kan våpenet plasseres i svak skulder.

Teknikk for rydding av trapp ⁴⁴

Metode:

Man tilstreber å ha færrest mulig soldater eksponert, ved rydding av trapp. Dette er på grunn av at det er lett for en forsvarer å kaste ned sprenglegemer.

Man kan med fordel stille seg opp etter høyde, der de korteste går i front. Gjengen bør gå så tett som praktisk mulig for at så mange våpen som mulig virker inn mot de vinklene som rommet åpner seg opp i.

Vi har tre grunnleggende teknikker, som er: Slangemetoden, slange med overlapp og rullende T.

Slangemetoden brukes gjerne i trapper som går over flere etasjer og det er mulig å se fra topp til bunn, midt i trappesjakt. Da vil man være minst mulig eksponert ved å gå tett inntil veggen.

Slange med overlapp kan brukes der trappa svinger 90° eller 180° og ender opp i en etasje med mange nye vinkler og dører. Da kan det være hensiktsmessig for fremste mann å ha bedre støtte for våpenet på gelenderet, mens resten beveger seg rundt og over ham. Flere våpen vil kunne virke samtidig, mot en trussel.

Rullende T brukes helst i rette trapper som åpner seg både i front, til sidene og bakover i etasjen over.

Teknikk for slangemetoden:

Alle beveger seg på en rekke, lengst inn mot veggen. Når trappa svinger, går alle i yttersving. 1'er holder litt igjen og kjenner at 2'er og 3'er presser opp og framover.

Teknikk for slange med overlapp:

På en trappeavsats eller i en sving i trappa, går 1'er ned på kne og støtter seg på gelenderet. Trappa må være bred nok til at det er plass for andre å bevege seg bak ham. Så fort 2'er og 3'er er passert og har kommet inn i 1'ers 45°, reiser han seg og følger på som ny 3'er.

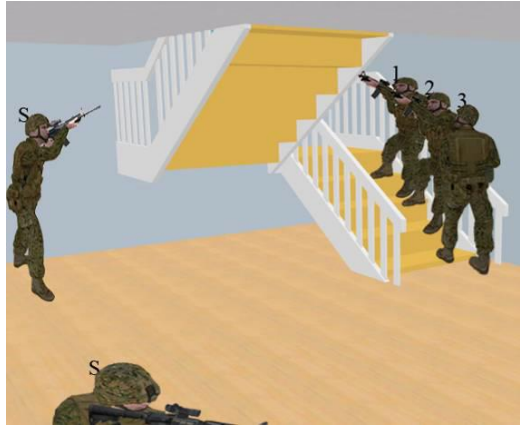
Teknikk for rullende T:

To mann som kryssikrer i front og mot sidene, mens bakerste mann sikrer opp og bakover. Like før de får fullt innsyn inn i etasjen over, huker de seg sammen for å kunne reise seg og få en samlet eksponering.

Eksempel på slangemetoden:



Stiller opp etter høyde, bakerste mann melder klar til mannen foran.



En eller flere sikrere har kontroll på vinkler fra utsiden av trappa.

Slange med overlapp:



Teknikk som ved slange, men 1'er går ned på kne og presser seg inn mot rekkverket, for å sikre inn i rommet. 2 og 3 beveger seg rundt. 1'er henger seg på og blir 3'er når de har passert.

Eksempel rullende T:



1'er og 2'er kryssikrer i front. 3'er sikrer opp og bakover.
Gjengen har støtte fra to mann som sikrer fra utsiden av trappa.

Viktige forhold ved rydding av trapp:

- I trapper vil det ofte åpne seg opp for inn- og utsyn i flere retninger, samtidig. Dette gjelder spesielt i trapper i store næringsbygg/offentlige bygg.
- I spiraltrapper eller trapper som er særdeles åpne, både mellom trinn og rekkverk, så kan det være en fordel å bruke høyt tempo og overraskelse, for å komme seg opp i neste etasje.
- Så fort ryddgjengen har kommet seg opp i neste etasje, må resterende komme hurtig etter for å starte klarering av etasjen.
- Når man rydder større bygg, så skal man som hovedregel rydde hele nåværende etasje, før man rydder trappa opp til neste nivå. Man skal ikke rydde hele trappesjakter uten å rydde de mellomliggende etasjene.
- Skal man rydde seg nedover en trapp, så må man være bevisst på at beina er noe av det første som blir eksponert. Hurtighet og eventuell bruk av flashbang-granater kan være en fordel, for å komme seg ned i underetasjen.

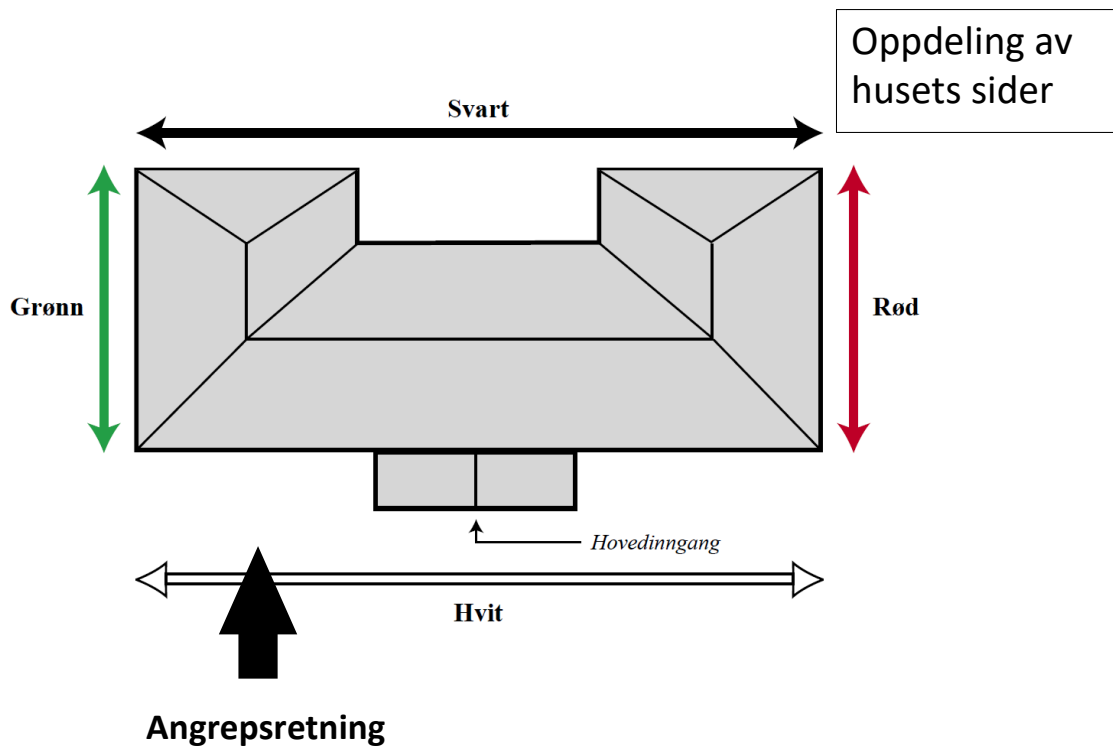
Målgivelse i bebygde områder⁴⁵

Prinsipper for oppdeling av hus

Hensikten med dette er å ha et enkelt og forståelig system for rapportering av bygninger og situasjoner i tilknytning til bygninger og for å lette kommando og kontroll.

Hver side av huset tildeles sin farge.

- HVIT side er enten definert som angrepsretningen, hovedinngang eller annet. Hvis oppdraget innbefatter flere bygninger defineres HVIT side på forhånd.
- SVART motsatt side av HVIT
- RØD er høyre
- GRØNN er venstre



⁴⁵ Håndbok for militære operasjoner i bebygde områder - Hefte 1 Grunnlag s. 35,

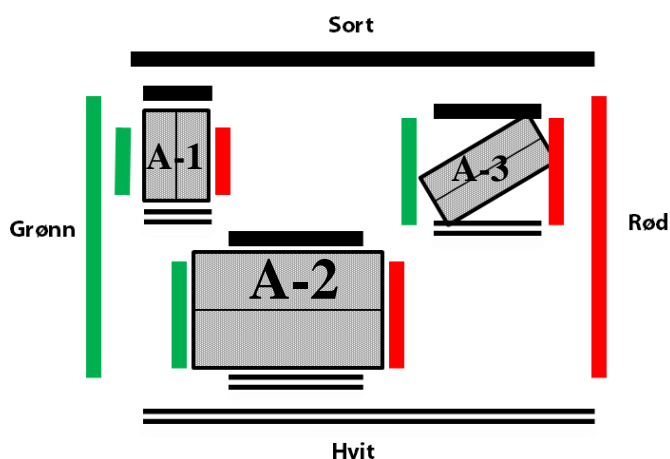
Håndbok for militære operasjoner i urbant terreng (MOUT) m/hefte 1-4. Er det samme som tidligere MOBO (Militære operasjoner i bebygde områder).

Nummerering av bygg og navngivelse av veier.

Nummerering av bygg kan gjøres ved å benytte byggets nummer (For eksempel bygg i militære leirer har alltid et bygningsnr) eller dele bygninger inni kvartaler/områder med bokstaver og deretter sette et tall på bygningen.

For eks: Et kvartal får en bokstav, og bygningene i kvartalet får et tall. Systemet forenkler målgivelse i bebygd område.

- Bygningene gis navn, for eksempel
Bygning A-1, Bygning A-2...
- Angrepsretningen kan variere ved det enkelte bygg, men de forhåndsdefinerte fargekodene i hovedangrepsretningen må beholdes.



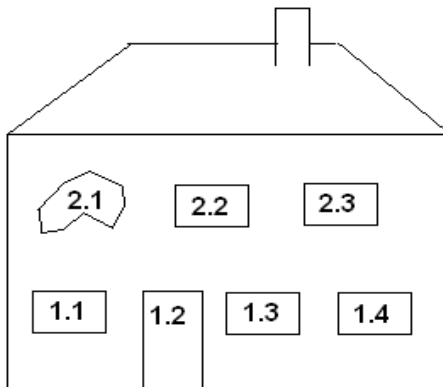
Nummerering
av bygg



Nummerering og målangivelse av åpninger på bygg

Dette systemet tar utgangspunkt i tallkoder. Ved enkelt bygg og der samtlige kan se hele bygget begynner det fra bakkenivå med tallet 1 og går oppover etter antallet etasjer. Man går i utgangspunktet alltid fra venstre mot høyre.

For eksempel tildeles et vindu i første etasje helt til venstre nummeret 1.1 (meldes «vindu 1-1»). En dør i andre etasje nummer tre fra venstre tildeles nummeret 2.3 (meldes «dør 2-3»). Alle vinduer, dører og entringshull tas med i målangivelsen.



På høye bygninger med mange etasjer kan det være hensiktsmessig å telle ovenfra. (spesielt når man ikke ser alle etasjene). Da melder man for eksempel: "TOPP: Hvit. 1.2. en person". Dersom dette er hvit side og vi ser en person ved døra, melder vi inn: "Hvit. 1.2. en person". I tillegg er crosstalk et godt verktøy for målangivelse i MOUT.